

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Bakalářská práce

Analýza vlivu lokace poutních míst na současnou míru religiozity v Čechách

Vypracovala: Andrea Váňová

Vedoucí práce: RNDr. et PhDr. Aleš Nováček, Ph.D.

České Budějovice, 2018

Obsah

1	ÚVOD	6
2	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	9
2.1	DISKUZE S LITERATUROU	9
2.2	TEORETICKÉ PŘÍSTUPY	11
3	METODIKA	14
4	HISTORICKOGEOGRAFICKÝ KONTEXT	18
5	ANALÝZA VLIVU LOKACE POUTNÍCH MÍST NA MÍRU RELIGIOZITY	24
5.1	VLIV POUTNÍHO MÍSTA PODLE VÝZNAMU	24
5.2	VLIV POPULAČNÍ VELIKOSTI OBCE	26
5.2.1	STŘEDOČESKÝ KRAJ	28
5.2.2	JIHOČESKÝ KRAJ	29
5.2.3	PLZEŇSKÝ KRAJ	30
5.2.4	KARLOVARSKÝ KRAJ	31
5.2.5	ÚSTECKÝ KRAJ	32
5.2.6	LIBERECKÝ KRAJ	32
5.2.7	KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	33
5.2.8	PARDUBICKÝ KRAJ	34
5.2.9	KRAJ VYSOČINA	35
5.3	VLIV DRUHU POUTNÍHO MÍSTA	36
5.4	VLIV OBDOBÍ VZNIKU	38
5.5	VLIV POUTNÍCH MÍST NA OBLASTI POVÁLEČNÉHO VYSÍDLENÍ OBYVATEL	40
5.6	ZMĚNY V RELIGIOZITĚ V LETECH 1991, 2001, 2011	41
6	SYNTÉZA	43
7	ZÁVĚR	47
8	ZDROJE	49
9	PŘÍLOHY	53
9.1	TABULKOVÉ VÝSTUPY	53
9.2	GRAFICKÉ VÝSTUPY	85

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum :

Andrea Váňová

Chtěla bych touto cestou poděkovat panu RNDr. et PhDr. Aleši Nováčkovi, Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat.

ANOTACE

VÁŇOVÁ, A (2018): Vliv lokace poutních míst na míru religiozity v Čechách. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 48 s.

Bakalářská práce se věnuje otázce, zda vliv lokace poutních míst v obcích na území Čech se v současné době projevuje zvýšenou religiozitou obyvatel dané obce. Je zohledněna velikost, poloha obce, význam a také období vzniku poutního místa. Při zpracování jsou použita primárně data ze Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991, 2001 a 2011. Interpretaci výsledků se věnuje syntéza, kde jsou na základě analýzy dat popsány vybrané ukazatele ovlivňující religiozitu na území Čech.

Klíčová slova: religiozita, náboženství, poutní místa, Čechy

ABSTRACT

VÁŇOVÁ, A (2018): Analysis of the pilgrimage sites influence on the current level of religiosity in Bohemia. Bachelor's thesis. University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Education, Department of Geography, 48 pages

This bachelor's thesis deals with the question whether the location of pilgrimage sites in municipalities in Bohemia has an impact on increased religiosity of the population of the municipality. It takes into account the size and the location of the village and also the importance and the period of construction of the pilgrimage site. The data used during processing comes primarily from census in 1991, 2001 and 2011. The synthesis is the part of the thesis which is devoted to the interpretation of the results. Based on data analysis, there is a description of selected indicators affecting religiosity in Bohemia.

Keywords: religiosity, religion, pilgrimage sites, Bohemia

1 ÚVOD

Náboženství je jedním z nejrozšířenějších a zároveň také nejstarších sociálních jevů, které se v lidské společnosti objevují. Prvopočátky tohoto fenoménu lze hledat již v době kamenné. Dodnes ovšem nebyla stanovena jednotná definice, která by náboženství a víru vymezovala. Přestože náboženství je integrální součástí lidské společnosti, vztah českého národa k tomuto jevu je kvůli historickým událostem na našem území v dnešní době neobyčejně chladný. Jsme považováni za jednu z nejvíce ateistických zemí ve světě. Studie amerického Pew Research Centrum, jejichž výsledky byly zveřejněny v polovině roku 2017, označily Česko za extrém v tomto ohledu. Z výsledků je také patrné, že více než polovina Čechů má k náboženství odmítavý postoj.

Putování k posvátným místům bylo v minulosti typickým znakem náboženského života. Lidé odedávna podnikali cesty buď za obživou, poznáním okolního světa, nebo k vnitřnímu obohacení, například jako poutníci ke svatým místům. Cílem těchto náboženských poutí jsou posvátná místa spojená s tradicí, památkou na svaté a s legendami plnými víry. Tímto v sobě spojují mnoho odlišných hodnot, a proto dokážou propojovat různé lidi (Kučera 2012). Poutní místa vznikala v místech zjevení, mimořádných projevů (například uzdravení), na místech vyslyšení prosb věřících (Boháč 1995, s. 8). V historických pramenech můžeme dohledat, že na území Čech vznikala poutní místa již okolo 10. století. Mezi známá poutní místa na tomto území patří například Tetín, kde byla zavražděna sv. Ludmila a byl zde i její původní hrob, nebo Stará Boleslav, kde byl zavražděn sv. Václav.

Na našem území se také střídala období, která putování a poutním místům samotným přála, a naopak. Ve středověku se podnikaly daleké cesty k poutním místům, tyto poutě byly ovšem nákladné a dovolit si je mohla spíše jen vyšší vrstva společnosti. V době baroka, hlavně po bitvě na Bílé hoře vznikalo mnoho církevní staveb, aby se v Čechách opět upevnila katolická víra. V této době se poutě konaly pro velký počet poutníků. Mezi období, která putování nebyla nakloněna, patří období vlády císaře Františka Josefa II., který vydal nařízení proti poutím. V této době se také uzavíraly kláštery. Druhá polovina 19. století zaznamenává rozmach poutnictví. Mezi lety 1948 až 1989 byl vyvíjen nátlak proti věřícím a mnoho méně významných poutních míst v této době zaniklo (Boháč 1995). I po pádu komunistického režimu zájem o církevní život stále klesá. Dříve k poutním místům poutníky vedlo přiblížení se k Bohu, v dnešní době je to

převážně zájem o historii a návštěvy uměleckých klenotů, kterými jsou malby, sochy a stavby.

Hlavním výzkumným cílem práce je odpovědět na otázku, zda v obcích, kde je lokalizováno poutní místo, se projeví zvýšená religiozita obyvatel. Komparací religiozity ve vybraných obcích s průměrnou měrou religiozity v kraji, okresu a nejbližším okolí bude posouzeno, zda lokalizované poutní místo má na religiozitu vliv, či nikoli. Dále bude zohledněn význam, poloha a velikost obce, ve které se nacházejí, a druh poutního místa. Problematika je dále rozšířena o časové srovnání za období 1991, 2001 a 2011.

Po nastudování literatury byly k hlavnímu výzkumnému cíli práce stanoveny následující dílčí hypotézy, které budou v závěru práce potvrzeny, nebo naopak vyvráceny.

1. Podle Dibelkové (2004) je poutní místo jedním z prostředků, jak dosáhnout bližšího kontaktu s Bohem a také prohlubování náboženského myšlení. I Jeřábek (1961) tvrdí, že díky poutním místům lidí více inklinují k víře. Na základě těchto tvrzení lze usuzovat, že již samotná lokalizace poutního místa v obci zvýší religiozitu, jelikož lidé, kteří žijí v obci s poutním místem, by touto skutečností měli být nejvíce ovlivněni.
2. V obcích, které mají nižší počet obyvatel, lze předpokládat vyšší religiozitu, než ve městech, kde se převážně nachází produktivní obyvatelstvo, vykazující i vyšší míru vzdělanosti a životní úroveň (Klímová 2014). Naopak je tomu v menších obcích, kde se vyskytuje převážně obyvatelstvo, které je starší a méně vzdělané, a takové tíhne více k tradicím, a tedy má i kladnější vztah k náboženství (Hamplová 2009; Václavík 2010).
3. Podle Kučerové a kol. (2011) se po roce 1989 v postkomunistických zemích objevovaly snahy o obnovování církevních poměrů. To se projevovalo například zvýšenou účastí na poutích. Halík (2002) zmiňuje, že mnoho církevních představitelů a občanů nedokázalo zvládnout tzv. „kulturní šok“, který s sebou život v nové svobodné společnosti nesl. Tento fakt měl dramatický dopad na pokles podílu obyvatel hlásících se k náboženskému vyznání. Na základě tohoto autorova vyjádření můžeme očekávat, že počet obyvatel hlásících se v Čechách k víře bude při porovnání let 1991, 2001 až 2011 kontinuálně klesat a že ani lokace poutního místa v obci nedokáže tento klesající trend výrazně zvrátit.
4. Holubová (2008) v pohraničních oblastech, kde došlo po roce 1945 k odsunu německých obyvatel, předpokládá nižší míru religiozity tamního obyvatelstva.

V těchto oblastech bylo mnoho poutních míst v období války a následného odsunu německy mluvícího obyvatelstva poškozeno nebo úplně zničeno. Dalším důvodem může být fakt, že nově přistěhované obyvatelstvo z různých částí republiky nemělo k novému místu vztah a méně inklinovalo k tradicím. Autor sníženou religiozitu v pohraničních oblastech očekává převážně v severozápadních Čechách, kde bylo následné doosidlování řízeno státem. Toto území bylo také více zasaženo industrializací. V těchto oblastech nelze předpokládat, že by lokalizace poutního místa měla znatelný dopad na zvýšení religiozity obyvatel v obcích.

5. Frajer (1997) uvádí, že blízkost religiózního Polska má určitý vliv na naše obyvatelstvo. Přestože tedy autor předvídá sníženou religiozitu v pohraničních oblastech, kde po roce 1945 došlo k odsunu obyvatelstva, u hranic s Polskem tento jev neočekává, naopak předpokládá spíše zvýšení religiozity v této oblasti. Nejen díky samotné blízkosti státní hranice s Polskem, ale také z toho důvodu, že v dané oblasti slouží mnoho kněží právě z této sousední země. Na české straně byla jistá absence kněží, zatímco v Polsku jich byl dostatek, takže zde až do současnosti zvyšují náboženské podvědomí obyvatel.

Koncept bakalářské práce je následovný: úvod do problematiky náboženství a poutních míst. Dále je popsána hlavní výzkumná otázka a stanovené dílčí cíle a hypotézy. Následuje kapitola diskuze s literaturou. V další části jsou vysvětleny základní pojmy a teoretické přístupy k problematice religiózní geografie, které s prací souvisí. V části metodologické je popsán postup při vymezení území Čech, výběr množiny poutních míst, postupu kategorizace daných poutních míst a sběru dat, vzorce pro výpočet potřebných informací. Následující kapitola má za úkol popsat historicko-geografický kontext vývoje křesťanství na našem území společně s vývojem putování za poutními místy a historií samotných poutních míst od dob vzniku. Nejdůležitější kapitolou je analýza, kde je z tabulkových, grafických a mapových výstupů zhodnocen vliv lokace poutního místa na současnou míru religiozity obyvatel Čech, kde jsou zohledněny vybrané ukazatele, konkrétně velikosti obce z hlediska počtu obyvatel, druh, význam, období vzniku poutního místa a poloha obce, ve které je poutní místo lokalizováno. V kapitole syntéza je práce shrnuta, jsou zde popsány výsledky a celková reflexe práce i zjištěné disparity a souvislosti. V závěru bakalářské práce jsou potvrzeny či vyvráceny hypotézy, které jsou stanoveny v úvodu práce. Po této části práce navazuje seznam použitých zdrojů a přílohy k práci.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Před samotným zpracováním dané problematiky je nutné obeznámit se se zdroji, které se tomuto tématu věnují, a také se zaměřit na stěžejní termíny, které práce obsahuje. Tato kapitola je proto teoretickým základem pro analýzu problematiky, jež je předmětem studie předkládané bakalářské práce. Začátek je zaměřen na odbornou literaturu potřebnou k vypracování a následně doplněn o teoretické přístupy ke geografii religii a religiozní geografii.

2.1 DISKUZE S LITERATUROU

Kdyby zde měla být vypsána literatura, která se nějakým způsobem dotýká tematiky religiozity, náboženství a poutních míst, byl by to značný seznam. V této části bakalářské práce je proto zmíněna jen odborná literatura, která s daným tématem úzce souvisí a byla v práci využita. Tyto zdroje jsou rozděleny do pěti skupin. První skupinou je literatura, která pojednává o konkrétních poutních místech, díky této literatuře byla poutní místa vybrána a následně kategorizována. Další skupinou jsou zdroje, které se zabývají náboženstvím a religiozitou. Následují publikace geografie religii, které byly využity hlavně v analytické části práce a sociologické texty. Poslední zdrojem jsou statistická data.

Při vybírání poutních míst byla zejména využita kniha od Boháče (2004). V této publikaci jsou poutní místa Čech, která jsou rozdělena podle jejich příslušnosti k určité arcidiezi. Autor ke každému místu přidává zmínku o poloze, historii poutního místa, popis daného objektu s turistickými informacemi, jak je možné se k danému místu dostat. U některých je pak připojen i kalendář poutí. Jistou podobu lze spatřit v publikaci od Dibelkové a kol. (2004). Ta sice poutní místa nerozdělila podle arcidiezí, ale podle toho, zda jsou lokalizována v Praze, Středních, Jižních, Západních, Severních nebo Východních Čechách, ale i zde lze najít popis historie poutního místa, dále jsou u popisu informace o konaných poutích, příslušnosti, správě a přístupu k samotným poutním místům. V obou publikacích jsou ovšem k nalezení převážně stejná poutní místa, jen nepatrný vzorek je odlišný. Z těchto dvou děl byly získány podklady pro následnou analýzu, konkrétně informace o druhu a období vzniku poutního místa. Rozdílem mezi oběma díly je to, že atlas Dibelkové je doplněn o turistické mapy, které mohou pomoci lidem, které k poutnímu místu cestují. Dílem podobným dvěma předchozím publikacím je článek od Kučery a kol. (2012). Tito autoři podobně jako Boháč a Dibelková a kol. mají ve svém díle úvodní slovo o putování a poutních místech obecně a o některých i konkrétněji, v tomto díle ovšem

nenajdeme podrobný popis každého poutního místa. Článek je zaměřen na poutní místa podle konání poutě a jeho hlavním výstupem je zhotovené mapové dílo poutních míst podle konání poutě během roku za celé území ČR. Kniha od Boháče je z těchto tří děl nejstarší a další dvě publikace z ní do velké míry čerpají.

Další skupinou je literatura zaměřená na náboženství a religiozitu, díky které lze vysvětlit klíčové pojmy práce. Úvodem do religionistiky se zabýval Pertold (1920), který se snažil ustanovit religionistiku. V jeho díle lze najít úvod do studia náboženství a základy této vědní disciplíny. Autoři Heller a Mrázek (2004) definují a vymezují náboženství, snaží se co nejlépe vysvětlit různé náboženství a jejich rysy. Horyna (1994) se zabývá na rozdíl od předešlých autorů pouze metodologickým vstupem do religionistiky. V této publikaci ovšem lze najít cíle a vývoj geografie náboženství. Mezi další autory, kteří se věnují této problematice, patří také Hejna (2010) nebo Frajer (1997).

Počátkem šíření křesťanství i jeho vznikem se zabývá například Frankielová (1999) nebo Filipi (2012). Pro vývoj víry a náboženství ve sledovaném území Čech je významná kniha od Mišoviče (2001), kde autor popisuje vývoj křesťanství na českém území od jeho začátků až po současnou podobu a dále jsou zde popsána i statistická data o zastoupení křesťanské víry na sledovaném území. Nešpor (2010) se zaměřuje pouze na 19. století, zabývá se popisem náboženských dějin 19. století na českém území, naznačuje zde, že modernizace nebyla důvodem sekularizace našeho národu, ale že to byla spíše kritika náboženství a jeho záměrné odstraňování. Dále je zde popsáno, že ani tyto důvody nemusely nutně vést k sekularizaci obyvatel, ale naopak někde vedly k větší religiozitě a sevřenosti. Stejný autor ve své publikaci (2004) zachycuje náboženskou situaci na našem území od roku 1989, upozorňuje i na evropské souvislosti vývoje religiozity. Jsou zde popsány nejdůležitější trendy v oblasti vývoje religiozity na sledovaném území.

Třetí skupinou je literatura geografická. Zásadní publikací je kniha od slovenského geografa Matloviče (2001), kde je popsána geografie religii jako vědní disciplína, dále je zde objasněn vliv přírodního prostředí, obyvatelstva, sídel, hospodářství a politiky na náboženství. V knize lze dále dohledat charakteristiku ostatních světových náboženství. Autor se dále zabývá náboženstvím na Slovensku a jeho rozmístěním. Stump (1986) popisuje současné i historické politické, společenské a kulturní jevy, které na náboženství působí a ovlivňují ho. České religiozité a jejímu rozložení se ve svém díle věnuje Frajer (1997), jedná se o článek, který se jako první u nás religiozní geografii zabýval. Dalším autorem, který reprezentuje geografickou literaturu v tomto oboru, je Kokaisl, který v roce 2009 vydal skripta, jež definují předmět a objekt studia geografie náboženství, zásadní

kapitolou v tomto díle je kapitola věnující se vztahu náboženských systémů a geografie, kde jsou popsány kauzality náboženství a sídel, hospodářství a politiky. Většina publikací věnující se religiální geografii pracuje se statistickými daty ze SLBD od roku 1991, 2001 a 2011, kdy proběhlo zatím poslední sčítání. Výjimkou je článek od Brontánkové (2004), která pracuje s daty z církevních matrik, a proto v její práci lze nalézt odlišné výsledky než u autorů, kteří pracují s daty ze SLBD. Brontánková také jako většina jejích kolegů nepracuje s daty za okresy nebo kraje, ale za arcidiecéze a diecéze. Tento výzkum by mohl být přesnější, jelikož věřící lidé, kteří ve SLBD neuvedli vyznání, se zde k němu přihlásit mohli. Problémem je, že tato data nejsou zcela přístupná.

Literaturu sociologickou zastupuje výrazně autorka Hamplová, která řeší religiozitu za použití dat ze sčítání lidu, domů a bytu, následně ke svému výzkumu využívá také data z mezinárodního výzkumu náboženství. Autorka se zaměřuje převážně na období 1991 až 2001. Zabývá se sociologickými přístupy k náboženství, sekularizací a desekularizací. Jako dalšího autora lze označit Nešpora, který se ve své publikaci (2010) zabývá otázkou, do jaké míry je česká společnost ateistická. Další sociologický text, týkající se současnému trendu v náboženství sepsal Nešpor s Lužným (2008) a rozebírají v něm trend sekularizace. Autorem, který se dnešní situaci v náboženství věnuje je také Václavík (2010).

Poslední kategorií jsou statistická data Českého statistického úřadu, která byla zjištěna při sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991, 2001 a 2011. Z těchto statistik jsou zjištěny počty obyvatel krajů, okresů a vybraných poutních míst, dále jsou ze statistiky využita data o počtech věřících obyvatel a obyvatel hlásících se ke katolické víře.

2.2 TEORETICKÉ PŘÍSTUPY

K bližšímu přiblížení dané problematiky je nutné hned v začátku vymezit odborné termíny, které jsou pro zpracování práce klíčové – religiozita, religie (náboženství), pouť a poutní místo.

Definice *religiozity* není zcela jednotná. Může být například definována jako víra v nadpřirozené stvoření a úkazy a účasti na aktivitách s touto vírou spojených (Sekot 1985, s. 246). S. Patterson tvrdí, že lidé, kteří věří v Boha a následný posmrtný život, nemusí být vždy označeni za religiální obyvatelstvo. Zmiňuje, že mohou pouze věřit v tradiční náboženské představy, ovšem jinak aktivní duchovní život nevedou.

Stejně jako předchozí definice i pojem *náboženství (religie)* nelze jednotně definovat. Na tuto problematiku lze nahlížet i skrze více vědních disciplín. Jedna z

teologických definic říká, že náboženství je absolutním uznáním transcendence jednoho Stvořitele a závislost stvořených tvorů na tomto Stvořiteli. Geograf YiFu Tuan popsals jako náboženství to, že osoby a společenství osob usilují o provázanost ve světě náboženské kultury a mají jasně strukturovaný pohled na život. Náboženství je tedy podle něj impuls pro soudržnost a význam (YiFu Tuan 1976, s. 271-2).

Pojetí slova *pout'* můžeme chápat jako putování na místo, které bylo v průběhu času promodleno a stalo se díky tomu *posvátním (poutním) místem*. Poutě se na tato místa konají za účelem přiblížení se Bohu. Taková místa jsou nějakou formou spjata s Boží přítomností, například v podobě uzdravení nebo vyslyšení modliteb (Černý 2005, s. 14; Boháč 2005, s. 6). Poutní místa můžeme rozdělit na kláštery, kostely a kaple a ostatní.

Při studiu religiozity lze narazit na dva termíny, které ovšem neznamenají úplně to samé, a to na geografii religii a na religiozní geografii. Zatímco religiozní geografie se soustřeďuje na roli religii při formování lidského vnímání světa a postavení člověka v něm, geografie religii se převážně soustřeďuje na náboženství a na jeho sociální, kulturní a environmentální vazby a účinky (Stump 1986).

Geografie religii je součástí humánní geografie zkoumající religiozní projevy, které nějakým způsobem mají vliv na obyvatelstvo, sídla, dopravu a podobně.

Úplné počátky řešení otázky náboženství v geografii lze dopátrat již v období starověkého Říma, ovšem v odborné literatuře se první zmínky objevují až v 17. století, kdy byl uveden koncept geografie religii. Rozšíření různých náboženství se věnoval Keckerman. Kantova škola, kterou můžeme brát, jako platnou v několika hlediscích dodnes se věnovala popisu náboženství a jeho vlivem na společnost. Huntingtten s Ritterem řešili otázku vlivu životního prostředí na náboženství. Opačný pohled zastával Fickeler, který se zabýval náboženským vlivem na životní prostředí. Dále otázku náboženství zkoumala škola Berkeleyhnebo škola interdisciplinárního směru. Rozmach religiozní geografie byl zaznamenán v 70. a 80. letech minulého století, mezi představitele můžeme jmenovat například Schwinda, Tuana nebo Sophera. Tento impuls dal následně vzniknout několika monografiím, jedna z nejvýznamnější a v této práci využita, byla kniha od slovenského geografa Matloviče (2002). Na území Čech se díky nepříznivé politické situaci (komunismus) začíná tato vědní disciplína rozvíjet déle – až na konci 20. století (Daněk, Frajer, Boháč, Lužný, Bortánková).

Jedním z posledních směrů, kterým se geografie náboženství vydává, je tzv. nová religiozní geografie, u které lze identifikovat dva směry. Prvním je kvalitativní empirický výzkum (škola Caliban), ze kterého vznikly například atlasy religii (Knippenberg, Henkel)

a kvantitativní výzkum religiózní krajiny (Zelinsky). Oba výzkumy se soustřeďují na menší území, např. jednoho státu, či lokality. Druhým směrem religiózní geografie jsou postmoderní práce nové kulturní geografie (škola Hamlet) i tyto práce se nyní soustřeďují na menší území. Hlavní představitelkou tohoto směru je Lily Kong, která zkoumala význam náboženských objektů nebo symbolů na identitu lidí v konkrétním prostoru. Tato autorka (1990, 2004) také vymezila 6 klíčových témat v oblasti nové religiózní geografie.

Vědy, které jsou blízké geografii náboženství, jsou například: demografie, teologie, sociologie, politická geografie.

Na území České republiky se geografii religii nejvíce věnuje na Univerzitě Karlově katedra sociální geografie a regionálního rozvoje – hlavní představitel Havlíček je také považován za jednoho z předních představitelů evropských geografů zabývajících se touto problematikou. Dalším orgánem, který je zaměřen na geografii náboženství, je také katedra sociální geografie a regionálního rozvoje na Ostravské univerzitě.

3 METODIKA

Jelikož se práce netýká celé republiky, ale pouze vybrané oblasti Čech, je důležité přesně si vymezit hranici sledovaného území. Dále jsou objasněny metody a postupy, které byly využity při kategorizaci poutních míst, a výpočty religiozity, které byly v práci uplatněny.

Existuje několik vymezení pro hranice mezi Čechami a Moravou, například historická hranice definovaná ve směru od Králického Sněžníku na severovýchodě k trojmezí Čechy-Morava-Dolní Rakousko západně od Slavonic na jihozápadě. Její průběh zhruba odpovídá hranici rozvodí Labe-Dunaj. Pro tuto bakalářskou práci bylo území, které rozděluje tyto dva celky, vymezeno podle práce Šindelářové (2016). Území Čech reprezentují kraje Královéhradecký, Plzeňský, Jihočeský, Středočeský, hlavní město Praha, Liberecký, Karlovarský, Pardubický a za kraj Vysočina jsou zahrnuty pouze okresy Pelhřimov a Havlíčkův Brod, které historicky (do roku 1990), před vznikem kraje Vysočina, resp. Jihlavského kraje, patřily k českým krajům (okres Pelhřimov k Jihočeskému kraji a okres Havlíčkův Brod k Východočeskému kraji). Toto rozdělení také významně usnadní práci se statistickými daty a také vytváření mapových výstupů.

Následně byla vybrána reprezentativní množina zhruba poloviny poutních míst na vytyčeném území. Selektce byla ovlivněna úmyslem, aby byla poutní místa co nejrovnoměrněji rozložena po dané oblasti, a dále také dostupností informací o daných místech, aby bylo možné zjistit všechny faktory následně zkoumané v analýze.

Do výběru nebyla zahrnuta poutní místa, která leží na území hlavního města Prahy, krajských měst a dalších obcí, které mají počet obyvatel nad 50 000. I když se v těchto obcích vyskytují, některá jsou významná, vliv poutního místa na religiozitu obyvatel by zde byl těžko prokazatelný a výsledky práce by mohly být zkreslené.

Vybraný vzorek poutních míst je dále kategorizován. Nejzásadnějším faktorem rozdělení je význam poutních míst, který je převzat z projektu Kučery (2010-2012). Autoři poutní místa rozřadili do čtyř kategorií: s nadregionálním významem, který lze chápat jako celorepublikový, regionální. Další skupinou jsou místa s regionálním významem, kdy se na poutě sjíždějí poutníci z celého regionu, a poslední skupinou jsou poutní místa s lokálním významem, který značí, že o poutě k danému místu mají zájem pouze místní obyvatelé. Poslední kategorií jsou poutní místa označená jako ostatní, která svým významem nespádají do žádné z třech předešlých kategorií.

Dalším rozdělením poutních míst je velikost obce podle počtu obyvatel, v níž se nacházejí. Toto rozdělení je zařazeno z důvodu rozdílnosti religiozity ve velkých městech a na vesnicích. Skupiny jsou rozděleny takto:

1. obce do 499 obyvatel
2. obce s 500 – 1999 obyvateli
3. obce s 2 000 – 4 999 obyvateli
4. obce s 5 000 – 19 999 obyvateli
5. obce s 20 000 – 50 000 obyvateli

Poutní místa jsou dále rozdělena podle druhu stavby. Touto selekcí jsou rozdělena na kláštery, kostely, kaple a ostatní. Posledním kritériem rozdělení je období vzniku poutního místa. Zde jsou vytyčeny 4 kategorie (do 16. století; 17. – 18. století, 19. století – 1989 a po roce 1989). Zde by se mohla projevit síla a tradice starších poutních míst.

Bakalářská práce je zpracovávána především za pomoci kvantitativních metod. Pracuje se s daty z Českého statistického úřadu, konkrétně ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB). Jsou použita data týkající se počtu obyvatel, o počtu obyvatel hlásících se k vyznání obecně a konkrétně ke katolické církvi za roky 1991, 2001, 2011. Jsou použita tři poslední sčítání obyvatel na našem území z důvodu, aby byla vidět změna religiozity zdejších obyvatel proměnná v čase. V roce 1991 autor očekává projevení společenského a kulturního života po roce 1989, v roce 2011 projevení dobrovolnosti přihlášení se k víře při vyplňování údajů při SLDB. Za kraje a okresy jsou vypočítány i hodnoty o podílu katolíků na daném území, jelikož katolická víra je na sledovaném území nejrozšířenější a poutní místa se primárně vztahují ke katolické víře.

Z údajů od sčítání jsou vypočítány hodnoty religiozity na úrovni krajů, okresů a vybraných obcí, kde bylo poutní místo lokalizováno za všechny tři poslední sčítání. K výpočtu byl použit následující vzorec:

$$R = \frac{VO}{CPO} \times 100 (\%)$$

R - religiozita
VO - věřící obyvatelstvo
CPO - celkový počet obyvatel

Práce je zaměřená na katolická poutní místa. Z tohoto důvodu muselo být spočítáno také procento katolíků v populaci a počet katolíků ze všech věřících obyvatel. Pro tento výpočet byly použity následující vzorce.

$$KP = \frac{PK}{CPO} \times 100 (\%)$$

KP – katolíci v populaci

PK - počet katolíků

CPO - celkový počet obyvatel

$$KVO = \frac{PK}{VO} \times 100 (\%)$$

KVO - počet katolíků na sledovaném území v celkovém počtu věřícího obyvatelstva

PK - počet katolíků

VO - věřící obyvatelstvo

Analýza je založena na komparaci výpočtů religiozity ve vybraných obcích s ostatními obcemi a následném porovnání vlivu významu poutního místa, populační velikosti obce, ve které se nachází, druhu stavby a období vzniku poutního místa. Veškeré vypočítané hodnoty jsou pomocí programu Microsoft Excel 2016 vloženy do přehledných tabulek a grafů. Získaná data jsou také zobrazena pomocí programu ArcMap 10.2 do mapových výstupů. Vytvořeny jsou mapy znázorňující polohu, význam, druh a období vzniku poutních míst. Dále jsou vytvořeny kartogramy religiozity za kraje, okresy a obce ve vymezeném území. Tato data jsou nejvíce využita v analytické části práce. Veškeré výpočty a grafická znázornění jsou přiložena za textovou částí v kapitole přílohy.

V posledních dvou kapitolách, tj. syntéza a závěr, jsou shrnuty kauzality a souvislosti, které autor při zkoumání religiozity zjistil, a jsou zde reflexe hypotéz.

Mapa č. 1 Vybraná poutní místa na územích Čech

4 HISTORICKOGEOGRAFICKÝ KONTEXT

Mnoho faktorů naznačuje, že se lidé již v počátcích vývoje společnosti zamýšleli nad určitými jevy, dojmy, zkušenostmi, podněty, na něž reagovali emocemi, které v nich vyvolaly a utvrzovaly přesvědčení, že existují dva světy: svět vyšších, nadlidských mocností a sil a svět viditelných, živých bytostí. Šamani byli pravděpodobně prvními, kdo začal šířit představy o Duchu, a stali se prostředníky mezi dvěma světy. Poté následovalo uctívání bohyně země nebo různých typů venuší jako kultu plodnosti. Tento kult byl následně vystřídán mužskými božstvy. Vývojový stupeň, na kterém se nacházejí základy slovanského náboženství, je podle Váni (1990) pohanství ve významu světového názoru – lidé prostřednictvím rituálů přinášeli oběti k usmíření, což se dalo pokládat za vědomí víry a rozpoznání dobrého a špatného. Dalším mezistupněm k utváření křesťanství byl i vliv útrap a zkoušek židovského národa. Víra v pojetí křesťanství dostala nový rozměr – vztah mezi Bohem a člověkem skrz Krista. Křesťanství spojuje prvky citu, rozumu a chování v jeden celek (Mišovič 2001, str. 9-11). Český historik Kamil Kroft tvrdí, že není mnoho národů, které myšlenku náboženství prožívaly tak notně, opravdově a vynaložily pro ni tolik energie jako národ český.

Vývoj křesťanství v Čechách se datuje do 8. století, kdy na české území přicházejí dva proudy. První proud přichází z Bavorska a má za cíl přinést katolickou víru a vliv Říma. Druhý proud vede z Velké Moravy, kde křesťanství bylo přijato za misie Cyrila a Metoděje (Mišovič 2001). Důležitá událost v českých zemích nastala po přijetí křesťanství přemyslovským knížetem Bořivojem I., který se nechává pokřtít na Velké Moravě a zakládá kostel Panny Marie na Pražském hradě. Tímto aktem se křesťanství stalo hlavní duchovní silou.

V raném středověku se na českém území poutní místa nevyskytovala. Konaly se poutě do Říma a Jeruzaléma. Tyto destinace ale byly velmi vzdálené od českých zemí. V průběhu středověku vznikaly poutní lokality na místech, kde se lidé modlili, kde se stávaly zázraky a byly zavražděny významné osoby, které byly časem svatořečeny, nebo zde byly lokalizovány ostatky svatých osob. Mezi nejvýznamnější místa patřil Levý Hradec, na kterém se nacházel kostel svaté Marie. Dále to byl Tetín, místo pochování svaté Ludmily. Jedno z nejdůležitějších míst byla Stará Boleslav, zde byl zavražděn patron českých zemí svatý Václav. Přelom nastává za Karla IV., který poutní místa směřuje do Prahy do kaple Božího Těla. Biskupství je povýšeno na arcibiskupství a v Litomyšli je založeno biskupství. On a jeho syn Václav IV. vyznávají Pannu Marii.

Jedna z důležitých etap křesťanství v českých zemích nastává ve 14. století. V této době přichází reformátor Jan Hus a jeho stoupenci, kteří odsuzují uctívání svatých obrazů. Po smrti Jana Husa vypukla v Čechách husitská revoluce. Nastává změna poutních míst. Lidé již nenavštěvují stará poutní místa, která byla do této doby středem katolické víry, ale dávají přednost poutím na svaté hory, kde očekávají příchod Ježíše Krista. Zakládají se nová poutní místa (Tábor, Oreb, Vítkov). Po porážce u Lipan v roce 1434 dochází k velkému úpadku poutních míst, jelikož obyvatelstvo je rozděleno na kališnické a katolické. Kališnické obyvatelstvo má v Čechách zastoupení okolo 90 procent, oproti tomu katolické má pouze necelých 10 procent. Reformátoři se vracejí ke kořenům křesťanské tradice, a kvůli tomu stagnuje myšlenka poutní na Českém území. V roce 1545 zasedá Tridentský koncil v italském Tridentu, který řeší krizi v křesťanské společnosti. V důsledku jednání dochází k obnově poutních míst. Je obnoven kult Panny Marie a uctívání obrazů a relikvií, ale nadále je v české společnosti rozkol mezi protestanty a katolíky.

Začátkem 17. století vypuká na českém území náboženská válka, tzv. Třicetiletá válka. Po porážce protestantů na Bílé hoře, která se později stala poutním místem mnoha českých křesťanů, dochází k násilné rekatolizaci obyvatel. Mnoho protestantsky smýšlejících obyvatel odchází z Čech do zahraničních destinací. V českých zemích, konkrétně na severu Čech, kde vládne Albrecht z Valdštejna, se rozvíjí křesťanství, a to vede k rozmachu poutních míst. Katolictví je v této době jediná povolená náboženská víra.

V 17. století vstupuje do českých zemí barokní kultura, která vtiskla neopakovaný ráz české krajině. Ta se stává zahradou Mariinou. Krajina je protkaná sítí kostelů, kaplí, stromů s milostnými obrázky a studánkami (Boháč 1995). Stále převládá mariánský kult, který uctívá staré patrony a svaté osoby, navíc získává nové patrony (Jan Nepomucký). Do Čech přicházejí zahraniční šlechtické rody, které mají vliv na rozvoj barokní kultury a krajiny ve svém okolí. Velký vliv na rozvoj poutních míst mají katolické řády. Jedním z těch s největší mocí je Jezuitský řád - Tovaryšstvo Ježíšovo (Mihola 2008).

Velký útlum návštěvnosti poutních míst nastává při příchodu osvícenství. Působení katolické církve je omezeno. Osvícenští panovníci Marie Terezie a Josef II. omezují moc katolické církve na denní chod obyvatel. Je rozpuštěn Jezuitský řád Klementem XIV., Marie Terezie ruší torturum - zrušení útrpného práva (Mišovič 2001). V roce 1772 vydává Marie Terezie reskript, který zakazuje navštěvování poutních míst mimo Rakousko. Reskript ale nebyl prostým obyvatelstvem příliš respektován (Lenderová 2013). Za vlády syna Josefa II. došlo v českých zemích k silnému potlačení moci církve. Byly rušeny kláštery a rozpuštěny chudobínské řády. Josef II. zabavuje majetek těchto řádů. V roce

1786 zakazuje poutě do vzdálených destinací. Lidé se již nemohli vydávat ke starým poutním místům, například do Staré Boleslavi a Tetína (Hronková-Ourodová 2005). V této etapě je církevní život, rozvoj poutních míst a církevních řádů velmi potlačen. Poutní místa se začala znova objevovat až okolo roku 1840, nikdy však už nedosahovala takového zájmu a slávy jako v barokním období, kdy byla na vrcholu.

Od roku 1840, kdy průmyslová revoluce začíná ovlivňovat společenský život, se znovu objevuje trend podnikání poutí na svatá místa, do popředí se opět dostává mariánský kult. V tomto období měly poutě odezvu převážně u venkovského obyvatelstva, jelikož zde byl stále zakotven starý společenský duch, katolická církev měla stále velký vliv. Poutě velmi ovlivnila doprava, která se za průmyslové revoluce rozvinula a umožnila cestovat do vzdálených míst (např. Mariazell v Rakousku, Vamberice v Kladsku). Poutí se účastnily desetitisíce lidí. Měly ukotveny svoje pravidla a průběh. Objevují se nové poutě za kulturou a přírodou. Poprvé se objevuje pojem turistika.

V období od vzniku samostatného Československého státu (1918) ochabuje zájem o náboženské vyznání, což dokazuje i zhruba dvacetiprocentní úbytek obyvatel hlásících se k náboženskému vyznání při sčítání obyvatel v roce 1921. Sice klesá zájem o katolická poutní místa z důvodu náboženského vyznání, ale začínají být navštěvována turisty, a to hlavně díky rozvoji dopravy od konce 19. století – z tohoto důvodu se dá říci, že v této době zájem o samotná poutní místa vzrostl. V průběhu celého století zájem o poutnictví a křesťanství celkově upadá, jako jeden z důvodů Kučerová (2011) uvádí snahu obyvatel odvrátit se od vyznání symbolizující habsburskou nadvládu, která trvala na našem území zhruba 3 století. Naopak větší oblibě se těšily i jiné církve, například českobratrská husitská církev, navrací se tradice slavení svátku upálení reformátora a kazatele Mistra Jana Husa. V dalším období jsou poutě brány jako veřejný projev vlastenectví s vlasteneckými myšlenkami použitými kazateli při kázání na takto organizovaných poutích k posvátným místům. Následná okupace a odstoupení pohraničního území po Mnichovském diktátě v roce 1938 znamenaly pro české obyvatelstvo ukončení putování do míst lokalizovaných na území, které připadlo nacistickému Německu. V období odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce bylo mnoho poutních míst v pohraničí poničeno, nebo úplně zničeno (například loretánská kaple Loreta ve Starém Hrozňatově u Chebu).

Dalším velmi citelným zásahem do křesťanského života byl nástup komunistické strany na území Československa, která neuznávala jakoukoli víru obyvatel. Veřejné funkce církve byly potlačovány, což vyústilo v ustoupení církevního života do pozadí. Faráři

museli žádat úřady o povolení ke konání poutí. V šedesátých letech byly postupně zakázány některé poutě a v průběhu dalšího desetiletí byly zakázány všechny. V průběhu 70. let, v tzv. normalizaci, se mohly bohoslužby konat pouze v prostorech kostelů a poutě k posvátným místům byly zakázány (Kuřera 2012). Dalšími důvody, které vedly k devastaci dosavadních poutních míst, bylo například pronásledování kněží, zrušení některých církevních řádů, uzavírání klášterů, což vedlo k nezájmu o církevní poutní památky, tedy i poutní místa.

V období po pádu komunistického režimu byl očekáván návrat k víře, a tím pádem i obnovení tradice putování k poutním místům (Kučerová 2011; Halík 2007). Církev se snažila vymezit kvůli útisku, který na ni byl v socialistické době vystavován. I díky tomuto aktu měly orgány církve koncem 20. století na našem území silné postavení (Čapková 2011). Zprvu byl zájem o bohoslužby a návštěva poutních míst na vzrůstu, na bohoslužby chodilo daleko více obyvatel, poničená poutní místa byla hojně rekonstruována a byla vystavována nová poutní místa. Toto nadšení ovšem dlouho nevydrželo a zájem brzy vyprchal. Nyní je putování k těmto místům spojeno převážně s kulturním obohacením návštěvníků, například památka kulturního dědictví Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) – kostel na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou (Kučera 2012). Putování k posvátným místům z důvodu křesťanského vyžití je v dnešní době záležitostí většinou venkovského obyvatelstva, kde jsou tradice více zakořeněny a dodržovány. Mnoho poutních míst není naopak navštěvováno ani turisty, ani věřícím obyvatelstvem. Po pádu komunismu a takzvaném otevření hranic se na naše území dostávají i nové směry náboženství, což může mít za následek mírný úpadek křesťanství

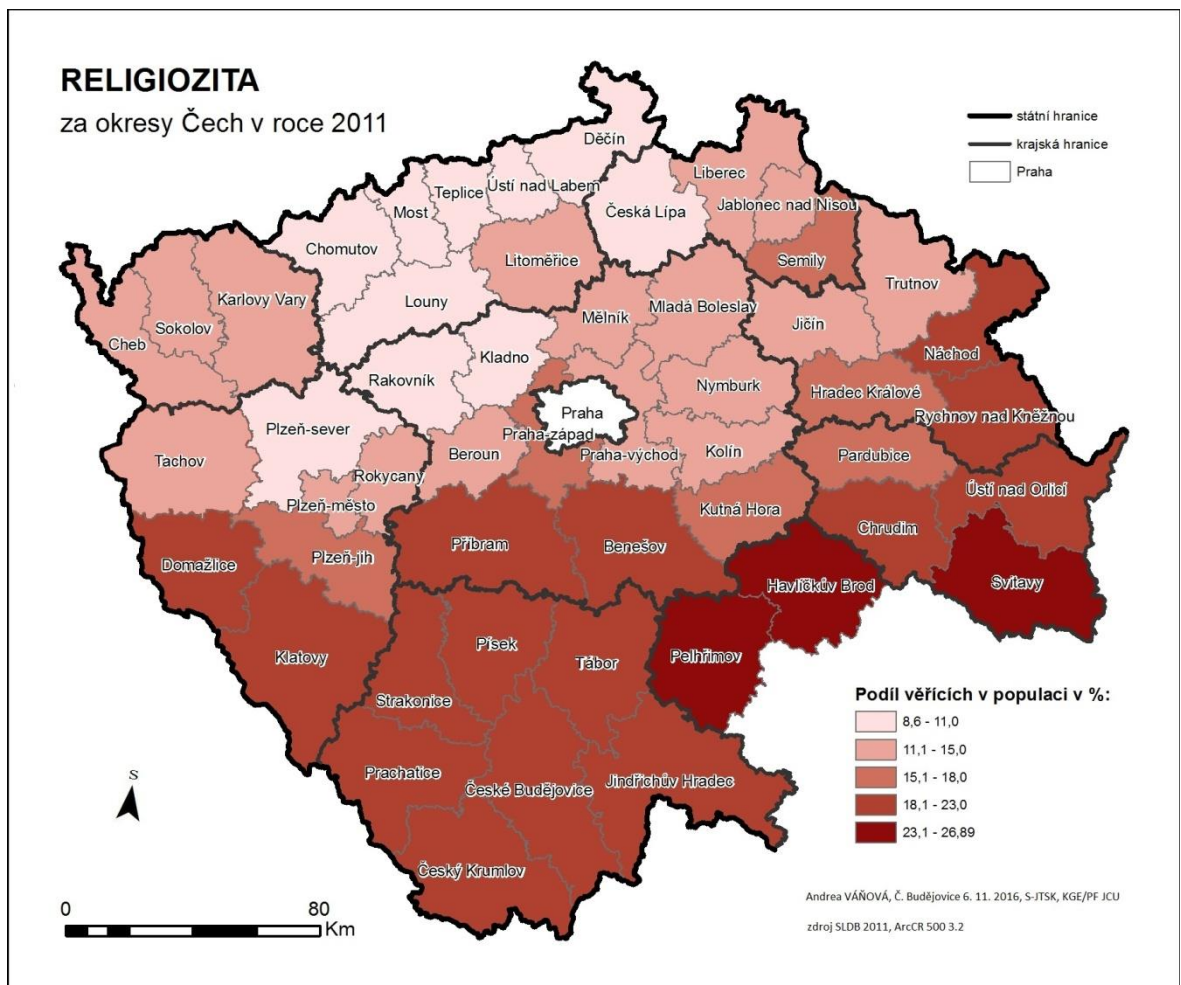
Znakem, který doprovází územně rozdílné rozložení věřících obyvatel v Česku, je již od 20. století patrný rozdíl v západní a východní části území. Vysoký počet obyvatel, kteří se nehlásí k náboženství, je registrován na severozápadní části Čech, v těchto oblastech došlo po válce k odsunu německého obyvatelstva, které nahradili Češi, kteří ovšem k danému území a poutním místům v těchto oblastech neměli žádný vztah, a z toho důvodu nedodržovali tradice. Na severu Čech se také silně rozvíjel průmysl a byla zde zaznamenána silná investiční výstavba, a proto docházelo k větší migraci obyvatel, což také vedlo k oslabení náboženského vyznání. Z krajů lokalizovaných na vytyčeném území Čech zaznamenává nejvyšší religiozitu v posledních sčítáních obyvatel kraj Jihočeský a kraj Pardubický. Tyto kraje jsou lokalizovány vedle území Moravy, kde religiozita klesá pomalejším tempem než na území Čech. Při porovnání posledních třech sčítáních se ukazuje, že území s nízkou, nebo naopak vysokou religiozitou tamních obyvatel zůstávají

stále stejná, neměnná. Celkově nejnižší počet obyvatel hlásících se k církvi byl zaregistrován při posledním sčítání v roce 2011. Důvodem může být vyšší sekularizace obyvatel, ale také to, že v tomto roce bylo při sčítání obyvatel vyplnění náboženského vyznání pouze dobrovolné, mnoho věřících obyvatel se k víře nemuselo přihlásit z historických důvodů, neboť vyznání k víře bývalo přitěžující okolností, vedlo například k pronásledování či jinému ztížení života (v období druhé světové války, komunistického režimu).

Navzdory těmto faktům jsou poutní místa i v 21. století neodmyslitelnou součástí krajiny Čech, jakožto majestátní kulisy na návsi obcí nebo krajinné dominanty na kopcích (Kučerová 2011, 9s.). Ovšem putování k těmto místům je dnes spíše záležitostí cestovního ruchu než návštěv za účelem obohacení duchovního života. Obyvatel hlásících se k víře na našem území stále ubývá a nejpočetnější úpadek registruje církev římskokatolická, jelikož je počet jejích stoupců v České republice nejvyšší. U obyvatel Česka roste v posledních letech obliba v alternativní spiritualitě. Mnoho lidí podle Hamplové (2013) dnes věří v nějakou formu nadpřirozena, ale ne v jednoho Boha, například v různé amulety, horoskopy apod.

V současnosti je patrný trend zvyšující se religiozity od severozápadu Čech k jihovýchodu. Na severozápadě území proběhla ve větší míře industrializace. I z tohoto důvodu jsou zde lokalizována populačně větší města, kde žije obyvatelstvo, které vykazuje nižší míru religiozity. Po odsunu německého populace v tomto území došlo ke státem řízenému doosidlování, díky kterému nově příchozí obyvatelstvo k území a jeho tradicím nezískalo tak kladný vztah, a i toto je nyní důsledkem nižšího počtu věřících v této oblasti. Naopak jihovýchod Čech byl spíše agrárním místem s rozdrobenou sídelní strukturou. V Jižních Čechách jsou také oblasti, kde žije velký počet obyvatel důchodového věku, kteří mají k náboženství kladný vztah. Je zde také patrný vliv blízkosti religiózní Moravy. Dalším faktorem je fakt, že zde proběhlo doosidlování pohraničí přirozeným způsobem.

Mapa. č. 2: Religiozita v okresech Čech v roce 2011

5 ANALÝZA VLIVU LOKACE POUTNÍCH MÍST NA MÍRU RELIGIOZITY

Po nastudování literatury a seznámení s historickým kontextem lze přejít na nejdůležitější kapitolu celé práce – analýzu, která je určena k interpretaci dat a statistik získaných ze Sčítání lidu, domů a bytů. V této kapitole je posuzován vliv lokace poutního místa na změny v religiozitě obyvatel. Zohledněny jsou následující faktory: populační velikost a poloha obce, druh, význam a obdobím vzniku poutního místa.

5.1 VLIV POUTNÍHO MÍSTA PODLE VÝZNAMU

Jako první autor rozdělil poutní místa podle garantované práce od Kučery a kol. (2010-2012). Jsou vytvořeny čtyři kategorie podle významu poutního místa, který je posuzován z hlediska návštěvnosti. Nadregionální význam, který se ve vzorku vybraných míst objevil čtyřikrát, značí, že na dané místo se sjíždí poutníci z celé republiky, nebo dokonce i ze zahraničí. Regionálním významem je myšlena návštěvnost poutníků z celého kraje nebo i mimo jeho hranice. Na místo, kde se pouti zúčastní jen obyvatelstvo z blízkého okolí, je nahlíženo jako na oblast s významem lokálním. V kategorii ostatní jsou poutní místa, kam se poutě nekonají.

Tab. č.1: Religiozita v obcích Čech podle významu

Religiozita v závislosti na významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	4	58 170	8 859	3 538	15,23	39,94
regionální	26	137 685	22 464	9 212	16,32	41,01
lokální	59	266 442	40 749	17 180	15,29	42,16
ostatní	8	40 316	6 046	2 650	15,00	43,83

zdroj: ČSÚ 2011, Kučera a kol (2012-2012)

Nejvyšší hodnoty nabývá kategorie s lokálním významem, jelikož Česká republika vykazuje nižší hodnoty religiozity než zahraniční sousedé, tak zde není mnoho míst, která by měla význam pro větší plochu území Čech nebo celorepublikový a mezinárodní význam. Nejvyšší hodnoty, které udává regionální a lokální význam, autor připisuje tomu,

že tato poutní místa mají pro občany obcí, kde jsou lokalizována, vyšší význam s ohledem na religiozitu, jelikož jsou to například kostely, ve kterých se slouží mše a podobně. Nadregionální význam poutních míst by se spíše projevil v četnosti návštěv poutního místa než ve výrazně zvýšené religiozitě obyvatel obce, kde je poutní místo lokalizováno.

Nadregionální význam můžeme najít u čtyř vybraných poutních míst – Zdislava v okrese Liberec, jedná se o filiální kostel sv. Jana Křtitele, poutníci k tomuto místu putují za dřevěnou soškou Panny Marie s Ježíškem, která podle místních obyvatel vyzářovala zvláštní záři, poutníci na místo poté putovali za uzdravením. Dalším místem je Rumburk, nacházející se také na severu Čech v okrese Děčín, zde se nachází loretská kaple Panny Marie, kterou nenavštěvují pouze obyvatelé severních Čech, ale přicházejí sem ve velké míře i obyvatelé žijící v jiných částech republiky a také německé obyvatelstvo. Uvnitř kaple se nachází soška Černé madony s děťátkem. Tato socha byla vyrobena v Římě a následně byla posvěcena papežem Inocencem XII. Kaple je postavena jako kopie italské originální lorety. Jedná se o nejsevernější loretu v Evropě. Dalším místem s nadregionálním významem je Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, kde se nachází tzv. Paládium země české – poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Tam poutníci vyhledávají milostný obraz Madony s dítětem, kterému se připisuje zvláštní moc ochrany Čech. Posledním místem této kategorie je Svatá Hora v Příbrami, kde se v kostele Nanebevzetí Panny Marie nachází Panna Maria svatohorská, jedná se o nejznámější poutní místo na území Čech, které je také jedno z nejstarších poutních míst. Na tomto místě mělo dojít k uzdravení slepého J. Procházky a k dalším zázraků – uzdravení a ochrana.

V těchto místech jsou zaznamenány hodnoty religiozity okolo 15 %, což je pod celorepublikovým průměrem, ale i pod průměrem sledované oblasti Čech. Tento úkaz autor vysvětluje tím, že dvě z poutních míst se nacházejí v pohraničních oblastech, které po druhé světové válce byly vylidněné, a lidé, kteří se na tato místa stěhovali, většinou nezískali vztah k místním tradicím, a také tím, že na takto významná poutní místa k uctění lidé spíše cestují a religiozitu místních obyvatel to nijak zvlášť nezvyšuje. Takováto poutní místa spíše zvyšují potenciál obce z hlediska cestovního ruchu, než že by rozvíjela duchovní život v obci, aby se zvyšovala religiozita tamních obyvatel. V žádné kategorii nebyl zaznamenán výrazný rozdíl v podílu věřících obyvatel, jelikož i ostatní kategorie se nacházejí zhruba okolo 16% religiozity.

Mapa. č.3: Poutní místa Čech podle významu

5.2 VLIV POPULAČNÍ VELIKOSTI OBCE

Další pohled, který je v práci zohledněn, je míra religiozity ve vybrané obci v závislosti na počtu jejích obyvatel. V první tabulce jsou hodnoty religiozity obyvatel pro množinu vybraných obcí na sledovaném území Čech v roce 2011. Kategorie obcí jsou rozděleny do 5 velikostních kategorií. Nejvíce obcí se nachází v rozmezí do 499 obyvatel, přesně 26 % ze všech obcí, 25 % jich je zaznamenáno v následující kategorii, následují obce s dvěma až pěti tisíci obyvatel, kterých je 22 %, podobně je tomu pak v rozmezí pět až dvacet tisíc obyvatel, kde se nachází 20 % obcí. V poslední kategorii se nachází 7% zastoupených obcí. To, že je zde nejvíce obcí s nižším počtem obyvatel, odpovídá tomu, že v celé České republice jsou nejvíce zastoupené populačně menší obce.

Tab. č. 2: Religiozita v obcích Čech podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	25	6 311	1 159	644	18,36	55,57
500 - 1999	24	24 829	4 399	2 164	17,72	49,19
2000 - 4999	21	70 371	10 080	4 502	14,32	44,66
5000 - 19999	19	205 006	31 279	12 860	15,26	41,11
20000 - 50000	7	196 096	31 201	12 410	15,91	39,77

zdroj: ČSÚ 2011

Celorepublikový průměr obyvatel hlásících se k víře byl v roce 2011 pouhých 20,78 %, toto číslo je s ohledem na státy, se kterými Česko sousedí, velmi nízké (sousední Polsko vykazuje zhruba 90% religiozitu svých obyvatel, Slovensko se pohybuje okolo 75 % a Německo s Rakouskem 65 %). Tato nízká hodnota religiozity je zapříčiněná historickými událostmi, které se na území státu staly. Antipatie českých občanů jsou ve větší míře zapříčiněny obdobím nadvlády Habsburků nad naším územím, následnými světovými válkami, komunistickým obdobím a také faktem, že ve sledovaném roce při sčítání obyvatel byl údaj o náboženském vyznání k vyplnění poprvé pouze dobrovolně. Mnoho občanů mohlo využít možnosti nevyplňovat kvůli již zmíněným historickým událostem (např. období druhé světové války nebo komunismu, kdy byla příslušnost k církvi spíše přítěžující okolností) a z důvodů obav před jejich dalším zneužitím. Průměr pro sledované území Čech byl v roce 2011 pod hodnotami, které vykazovala celá republika, a to 16,39 %.

Všechny velikostní kategorie vybraných obcí se nacházejí v podprůměrných hodnotách v porovnání s Českou republikou. První dvě kategorie obcí, které mají nejméně obyvatel, nabývají vyšších hodnot, než je průměr sledovaného území. Toto odpovídá přesvědčení, že v populačně menších obcích žije spíše starší obyvatelstvo, které více inklinuje k tradicím, a tedy i k náboženské víře. Ve všech statistikách, které pracují s daty o religiozitě, vykazují nejvyšší religiozitu právě starší občané. Nejnižší hodnoty vykazuje velikostní kategorie obcí mezi 2 a 5 tisíci obyvatel. Autor si tento fakt vysvětluje tím, že do těchto obcí se často stěhují mladí obyvatelé, kteří nechtějí bydlet ve městě, ale ani na venkově, proto volí menší města v zázemí těch větších. Religiozita u mladších obyvatel v našem státě je velmi nízká a nízké zastoupení věřících obyvatel vykazují obce, které jsou suburbii, a to z důvodu migrace. Nižší hodnoty jsou také v kategorii obcí s vysokým

počtem obyvatel. Tyto obce vykazují nižší hodnoty z důvodu urbanizace a následné suburbanizace. Lidé ve městech často nemají kladný vztah k tradicím, ve městech žije mnoho různorodých skupin obyvatel a je zde mnoho příležitostí pro obyvatele (jak pracovních, tak volnočasových), které mohou mít vliv na snížení počtu věřících obyvatel.

5.2.1 STŘEDOČESKÝ KRAJ

Nejvíce obyvatel se koncentruje právě ve Středočeském kraji, ovšem míra religiozity je zde zaznamenána čtvrtá nejnižší po Ústeckém, Karlovarském a Libereckém kraji, které se nacházejí v pohraniční oblasti a jejich území bylo ovlivněno odtržením ve prospěch Německa a následnému vysídlení. Celý kraj vykazuje míru religiozity 14,32 %, což je výrazně pod průměrem celé republiky (20,78 %), ale i pod průměrem sledovaného území (16,39 %). Nižší religiozita je zaznamenávána ve větších městech nebo v částech, kde žijí mladí lidé, a také na místech, kde se rozvíjí ve větší míře průmysl a služby. Všechny tyto faktory splňuje právě Středočeský kraj, žije zde mnoho lidí, kteří za práci dojíždějí do hlavního města, vliv má také přítomnost hlavního města a mnoha odvětví průmyslu – hlavně na severu a západě území. Religiozita je v tomto kraji velmi různorodá. Severozápad území vykazuje nižší hodnoty, zde je zaznamenána vyšší průmyslová činnost a s tím spojená vyšší migrace obyvatel. Naopak vyšší religiozitu vykazuje území v blízkosti kraje Vysočina a Jihočeského kraje – sídelní struktura v těchto oblastech je odlišná než na severu a periferní oblasti sousedící s Vysočinou mají podobný charakter jako moravské vesnice, kde je věřící obyvatelstvo zastoupeno ve větší míře.

Tab. č.3: Religiozita v obcích Středočeského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Středočeského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	5	823	216	122	26,25	56,48
500 - 1999	8	8 646	1 074	397	12,42	36,96
2000 - 4999	4	14 302	2 383	1 117	16,66	46,87
5000 - 19999	4	63 283	10 825	4 353	17,11	40,21
20000 - 50000	2	53 581	8 695	3 548	16,23	40,81

zdroj: ČSÚ 2011

Nejvíce obcí se stejně jako v rámci celých Čech nachází v nejnižších velikostních intervalech. V nejnižší skupině do 499 obyvatel je zaznamenána míra religiozity více než 26 %. Autor to přisuzuje trendu ukazujícímu, že více nábožensky založené obyvatelstvo se na sledovaném území nachází ve starší kategorii obyvatel a ti převážně žijí v menších obcích – na vesnicích, kde je duchovní život stále významnou součástí běžného společenského života.

5.2.2 JIHOČESKÝ KRAJ

Jihočeský kraj je po Vysočině, kterou v bakalářské práci reprezentují jen dva okresy, nejvíce religiózním krajem ve sledovaném území, hodnota 20,82 % věřících obyvatel převyšuje i celorepublikový průměr (20,78 %). Což odpovídá územnímu rozložení religiozity v Čechách, která se od severozápadu k jihovýchodu zvyšuje. Jihočeský kraj v rámci Čech vykazuje stabilně nejvyšší hodnoty. Na území tohoto kraje došlo k odsunu německého obyvatelstva, avšak na rozdíl od severozápadních krajů zde nedošlo ke státem řízenému doosidlování, takže nevykazuje nízkou religiozitu svých obyvatel. Na tomto území byla také registrována menší industrializace. Dalším důvodem může být zvýšená migrace obyvatel v postproduktivním věku do tohoto kraje, protože starší obyvatelé jsou více nábožensky založeni než mladší obyvatelstvo.

Tab. č.4: Religiozita v obcích Jihočeského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Jihočeského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	5	1 116	276	171	24,73	61,96
500 - 1999	3	3 509	593	278	16,90	46,88
2000 - 4999	3	8 011	1 112	468	13,88	42,09
5000 - 19999	1	5 278	799	381	15,14	47,68
20000 - 50000	2	66 831	10 306	3 838	15,42	37,24

zdroj: ČSÚ 2011

I zde jako v předešlých porovnáních je nejvyšší počet obcí zaznamenán v nižších intervalech, nejvyšší hodnotu vykazují stabilně obce do 499 obyvatel, ze stejných důvodů, které byly zmíněny v předešlých porovnáních. Velmi nízkou religiozitou je jako v rámci celých Čech prezentován interval od dvou do pěti tisíc obyvatel – tedy středně malá města,

kteřá se často vyskytují v zázemí velkých měst a jsou suburbiemy velkých měst. V obcích, které fungují jako suburbia pro větší města, většinou žijí mladé rodiny, které již neinklinují k náboženským tradicím.

5.2.3 PLZEŇSKÝ KRAJ

Religiozita Plzeňského kraje se kvůli hodnotě 15,11 % pohybuje pod průměrem celé sledovaného území (16,39 %). I zde se potvrzuje prostorové rozložení věřících obyvatel v České republice, kdy na severozápadě území jsou vykazovány nejnižší hodnoty religiozity z důvodu vysídlení po druhé světové válce a koncentrace oblasti těžkého průmyslu a těžby rud – tyto ukazatele ovšem ještě více než Plzeňský kraj ovlivnily Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj. Nejvíce religiózní je oblast Klatovska, jež sousedí s Jihočeským krajem, který vykazuje více nábožensky věřících obyvatel.

Tab. č.5: Religiozita v obcích Plzeňského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Plzeňského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	5	1 376	247	155	17,95	62,75
500 - 1999	4	4 487	876	367	19,52	41,89
2000 - 4999	4	18 041	2 249	968	12,47	43,04
5000 - 19999	2	15 201	1 767	722	11,62	40,86
20 000 - 50000	1	22 133	4 206	2 128	19,00	50,59

zdroj: ČSÚ 2011

Nejvíce poutních míst se i v tomto kraji nachází v menších obcích. Vysoká religiozita je zaznamenána v prvních dvou intervalech, toto autor dává za následek stejným faktorům jako v předešlých porovnáních. Vysokou hodnotu vykazuje také interval mezi 20 000 až 50 000, tento údaj je ovšem zkreslený tím, že se v tomto intervalu nachází pouze jedna obec – Klatovy, kde se nachází arciděkanský kostel Narození Panny Marie s obrazem Panny Marie, který údajně ronil slzy. Tento obraz je kopií italského obrazu ve městě Re.

5.2.4 KARLOVARSKÝ KRAJ

Karlovarský kraj je hned po Ústeckém kraji zastoupen nejnižšími hodnotami religiozity (12, 83 %), které se nacházejí výrazně pod průměrem sledovaného území. Jedná se o kraj, který byl nejvíce zasažen odstoupením pohraničního území Německu za druhé světové války (byla zde nadpoloviční většina německého obyvatelstva), proto ho následně také nejvíce postihl odsun německého obyvatelstva. Nově příchozí obyvatelstvo, jak už bylo zmíněno, nemělo vazbu k místním tradicím, a to ani k náboženské víře. Doosidlování v tomto kraji bylo řízeno státem, což se také projevilo na snížené religiozitě, opakem je Jihočeský kraj, kde doosidlování proběhlo přirozenou cestou. Další vliv řízeného doosidlování můžeme pozorovat na charakteru sídelní struktury, která nezaznamenává výrazně vyšší počet malých obcí, jako je tomu u ostatních krajů. Další důvod autor vidí v tom, že v pohraničních oblastech bylo při válce a následném odsunu Němců poničeno nebo zcela zničeno mnoho poutních míst, které by mohly mít na míru religiozity příznivý vliv. Také zde byla silná míra industrializace, kterou zapříčinila výrazná těžba. Na druhou stranu je tento kraj populačně výrazně starým krajem, ale ani tento fakt nemá vliv na zvýšení počtu věřících obyvatel.

Tab. č.6: Religiozita v obcích Karlovarského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Karlovarského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	2	662	80	29	12,08	36,25
500 - 1999	1	724	82	24	11,33	29,27
2000 - 4999	2	5 819	752	214	12,92	28,46
5000 - 19999	2	26 561	3 759	1 384	14,15	36,82
10000 - 50000	1	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Vzhledem k rozloze Karlovarského kraje, která je ze sledovaných nejmenší, nepočítáme-li kraj Vysočina, který je zastoupen pouze dvěma okresy, je na tomto území vybráno pouze sedm poutních míst. Ve všech ze sledovaných kategorií je religiozita velmi nízká, pohybuje se kolem 12%, je to zapříčiněno tím, že v tomto kraji jsou celkově vykazovány velmi malé hodnoty. Nejvyšší hodnotu registruje kategorie od pěti do dvaceti tisíc obyvatel. Jedná se o poutní místa v obci Planá (okres Tachov) a Přeštice (okres Plzeň

Jih). V tomto kraji se velikost obce, kde je poutní místo lokalizováno, žádným způsobem neprojevila.

5.2.5 ÚSTECKÝ KRAJ

Ústecký kraj vykazuje v rámci celého sledovaného území a také v rámci celé České republiky nejnižší hodnotu v religiozitě svých obyvatel (10,7 %), tato hodnota je o deset procent nižší, než je celorepublikový průměr, a téměř o 6 % nižší, než je průměr sledovaného území Čech. Faktory, které toto ovlivnily, jsou převážně stejné jako u předešlého kraje – pohraniční území, odsun obyvatelstva, těžební oblast.

Tab. č.7: Religiozita v obcích Ústeckého kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Ústeckého kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	3	932	101	48	10,84	47,52
500 - 1999	2	1 069	128	42	11,97	32,81
2000 - 4999	3	10 057	936	268	9,31	28,63
5000 - 19999	3	33 899	3 493	1 082	10,30	30,98
20000 - 50000	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Počet vybraných obcí je v kategoriích zastoupen skoro stejně. U všech zastoupených skupin se míra religiozity pohybuje v průměru kolem 10 %, tento údaj odpovídá průměru za celý kraj, proto zde není patrný žádný vztah lokace poutního místa a velikosti obce dle počtu obyvatel.

5.2.6 LIBERECKÝ KRAJ

Tento kraj vykazuje po Ústeckém (10,07 %) a Karlovarském (12,83 %) kraji nejnižší hodnoty v rámci religiozity obyvatel (12,89 %). Důvody takových hodnot jsou u všech třech krajů stejné a poukazují na prostorové rozložení věřících obyvatel v republice, kde severozápad republiky zahrnující tyto tři kraje vykazuje nejnižší hodnoty v porovnání s jihovýchodní částí území. Tento kraj je nejprůmyslovějším krajem České republiky, což se také projevuje na nižší religiozitě obyvatel.

Tab. č.8: Religiozita v obcích Libereckého kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Libereckého kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	1	284	49	19	17,25	38,78
500 - 1999	2	2 070	395	189	19,08	47,85
2000 - 4999	1	3 754	378	143	10,07	37,83
5000 - 19999	2	10 567	1 889	1 005	17,88	53,20
20000 - 50000	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

V tomto kraji lze zaznamenat velmi vysoké hodnoty religiozity v porovnání s celým krajem, a to hned ve třech ze čtyř zastoupených kategorií. Všechny tyto kategorie zároveň převyšují i průměr Čech. Nejvyšší hodnoty nabývají obce od 500 do 2 tisíc obyvatel. Ovšem vzhledem k menší rozloze kraje tento kraj reprezentuje pouze šest poutních míst a v žádné kategorii nejsou více než dvě poutní místa.

V případě tohoto kraje by se dalo usazovat, že samotný výskyt poutního místa má pozitivní vliv na religiozitu.

5.2.7 KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

V tomto kraji je míra religiozity 16,49 %, tento údaj je nepatrně vyšší, než je průměr sledovaného území Čech (16,39 %). Autor se domnívá, že za vyšší zbožností obyvatel Královéhradeckého kraje je poloha vůči Polsku, které je velmi religiózním státem. Mnoho obyvatel polské národnosti žije na našem území právě v této části, dalším důvodem můžou být polští kněží, kterých je v Polsku mnoho a řada z nich káže v pohraničních oblastech, proto zde může být registrována vyšší míra religiozity obyvatel. Celkově v tomto kraji žije vysoké procento starších obyvatel, což se může také projevat na zvýšené religiozitě. Jedním z faktorů může být také velmi rozdrobená sídelní struktura kraje.

Tab. č.9: Religiozita v obcích Královéhradeckého kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	2	586	110	61	18,77	55,45
500 - 1999	0	0	0	0	0	0
2000 - 4999	1	2 616	547	330	20,91	60,33
5000 - 19999	2	24 410	3 396	1 192	13,91	35,10
20000 - 50000	1	30 312	3 999	1 277	13,19	31,93

zdroj: ČSÚ 2011

Obce, které mají méně obyvatel, vykazují vyšší míru religiozity, než je průměr kraje. V první kategorii vykazují i průměr vyšší, než je na celém sledovaném území Čech, a kategorie od dvou do pěti tisíc obyvatel má míru religiozity vyšší, než je celorepublikový průměr. Jako u předchozích porovnání v tomto autor vidí, že v menších obcích, tedy vesnicích, žije starší a pobožnější obyvatelstvo. Ovšem ve všech zastoupených kategoriích se nachází jedno nebo dvě poutní místa, což může výsledky do jisté míry zkreslovat.

5.2.8 PARDUBICKÝ KRAJ

Po kraji Vysočina a Jihočeském kraji je nejvyšší míra religiozity zaznamenána v Pardubickém kraji (19,74 %), tento údaj se blíží i průměru za celou republiku. U hranic s Moravou jsou zaznamenány vyšší hodnoty, protože Morava je více nábožensky založená. Na hranicích mezi Moravou a Čechami jsou menší sídla a spíše venkovský charakter osídlení. V takových obcích je obecně zaznamenána vyšší religiozita.

Tab. č.10: Religiozita v obcích Pardubického kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Pardubického kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	1	451	44	11	9,76	25,00
500 - 1999	2	4 122	1 184	771	28,72	65,12
2000 - 4999	2	33 393	6 788	3 253	20,33	47,92
5000 - 19999	2	25 807	5 351	2 741	20,73	51,22
20000 - 50000	1	15 653	2 558	1 107	16,34	43,28

zdroj: ČSÚ 2011

Nejnižší hodnota je zaznamenána v obci, která je nejmenší, je patrné, že poutní místo lokalizované v této obci nemá žádný vliv na religiozitu tamních obyvatel. Druhá nejnižší hodnota je zaznamenána v poslední velikostní kategorii, zde je zahrnuto pouze jedno poutní místo, ale i tak se míra religiozity pohybuje shodně jako míra za celé sledované území Čech. V kategoriích od 2 do 20 tisíc obyvatel se míra religiozity pohybuje kolem průměru celé České republiky a v porovnání s ostatními kraji je tedy vysoká, díky tomu se dá říci, že samotný výskyt poutního místa danou obec kladně ovlivňuje v počtu věřících obyvatel. Zhruba 29% religiozitu vykazují obce od 500 do 2 tisíc obyvatel. Toto odpovídá přesvědčení, že v menších obcích žijí pobožnější obyvatelé. Jedná se o poutní místo v okrese Svitavy – Bystré, které vykazuje skoro 40% religiozitu, a o Horní Čermnou v okrese Ústí nad Orlicí, která má pouze 7,78% religiozitu. Obec Bystrá se nachází zcela na pomezí kraje Pardubického s Jihomoravským krajem (Jihomoravský kraj je jedním ze třech nejreligióznějších krajů ČR). Díky této lokaci se mohlo projevit vyšší procento věřících obyvatel.

5.2.9 KRAJ VYSOČINA

Tento kraj není v bakalářské práci reprezentován všemi svými okresy, ale pouze okresem Pelhřimov a Havlíčkův Brod, které historicky náležely Český krajům, i přesto ovšem vykazuje nejvyšší míru religiozity za sledované území, a to konkrétně 29, 30 %. Důležitým faktorem je, jak bylo popsáno již u kraje Pardubického, jeho poloha na pomezí Čech a Moravy. Jelikož je toto zkoumané území nejmenší, je zastoupeno pouze čtyřmi poutními místy. Mezi další příznivé vlivy na vysokou religiozitu je to, že kraj prošel malou mírou industrializace a je tzv. průmyslovou periferií České republiky.

Tab. č.11: Religiozita v obcích kraje Vysočiny podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích kraje Vysočina podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	1	81	36	28	44,44	77,78
500 - 1999	2	2 075	567	379	27,33	66,84
2000 - 4999	1	2 696	385	121	14,28	31,43
5000 - 19999	0	0	0	0	0	0
20000 - 50000	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Obec, která se nachází v kategorii s nejnižším počtem obyvatel, vykazuje skoro 45% religiozitu obyvatel, takto vysoký údaj nebyl zaznamenán v žádné z předchozích obcí. Obce, které jsou o kategorii výše, mají také velmi vysoké zastoupení nábožensky založených obyvatel. I když jedna kategorie vykazuje zhruba 15% religiozitu, nedá se říci, že by velikost obcí měla výrazný vliv na míru religiozity.

5.3 VLIV DRUHU POUTNÍHO MÍSTA

Následující tabulka znázorňuje míru religiozity v závislosti na druhu poutního místa. Drtivá většina (80 %) spadá do skupiny kostel, v celé České republice se jedná o nejrozšířenější druh poutního místa. Další kategorií s 19% zastoupením jsou kaple a jedno ze sledovaných poutních míst spadá do skupiny klášter.

Tab. č.12: Religiozita v obcích Čech podle druhu

Religiozita v závislosti na druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	78	439 582	67 704	27 705	15,40	40,92
kaple	18	61 956	10 280	4 834	16,59	47,02
klášter	1	1 075	134	41	12,47	30,60

zdroj: ČSÚ 2011, Z. Boháč, 1995

V obci, kde je lokalizován klášter, je zaznamenána nejnižší hodnota. Autor to připisuje tomu, že se jedná o neaktivní klášter, který kvůli tomuto faktu nijak nepřispívá k rozvoji duchovního života tamních obyvatel. Nejvyšší hodnoty autor očekával ve skupině kostel, jelikož tento druh poutního místa by měl nejvíce ovlivňovat religiozitu místních obyvatel tím, že se v něm konají duchovní sešlosti, a přispívá tedy k aktivnímu rozvoji církevního života. Zbylé dvě skupiny většinou neovlivňují obci, ve které jsou lokalizované, takovou mírou, ale spíše se k nim konají poutě věřících obyvatel, což nezvyšuje zásadním způsobem religiozitu obyvatel dané obce. Ovšem nejvyšší hodnoty vykazuje skupina kaple, může to být zapříčiněno tím, že počet kaplí a kostelů je nevyrovnaný. Dalším důvodem, proč v obcích, kde je lokalizována kaple, je vyšší religiozita, může být ten, že lidé k víře více inklinují, když slyší, že se stal nějaký zázrak nebo jiný div.) Na takových místech se právě kaple často vystavovaly, a proto by mohly mít vyšší dopad na religiozitu obyvatel než kostely.

Mapa. č. 4: Druh stavby poutních míst

5.4 VLIV OBDOBÍ VZNIKU

Dalším faktorem, jehož vliv na zvýšenou religiozitu je v bakalářské práci zkoumán, je období vzniku. Poutní místa jsou rozčleněna do 4 skupin. Nejvíce vybraných poutních míst bylo vystavěno do 16. století – více než 53 %, další velkou skupinou s necelými 40% je kategorie poutních míst, které byly založeny mezi 17. až 18. stoletím. V těchto obdobích byl patrný velký rozkvět křesťanské víry na našem území a s tím spojena značná výstavba poutních míst. V dalších kategoriích se projeví události, které víru na sledovaném území nepodporovaly, spíše potlačovaly (rozpad Rakouska-Uherska, druhá světová válka, komunismus). Názor, který autor zastával - čím starší poutní místo a jeho tradice, tím více věřících obyvatel by mohla obec vykazovat - se do jisté míry projevil, protože skupina obcí, ve kterých jsou nejstarší poutní místa, vykazuje religiozitu přes 16 %. Ovšem toto může být ovlivněno i tím, že v této skupině se nachází nejvíce obcí, a to více než 50 %. Další početnou skupinou s necelými 40 % obcí jsou ty, kde bylo poutní místo vystavěno mezi 17. a 18. stoletím. V této kategorii je již zaznamenaná nižší hodnota věřících obyvatel, což může být způsobeno tím, že tradice místa není tak hluboká jako u předchozí kategorie. Dalším důvodem může být lokace míst, mnoho z nich nachází v krajích s obecně nižší religiozitou – severozápad Čech. Nejvyšší hodnoty vykazují poutní místa založená od začátku 18. století do roku 1989. V této kategorii se nachází pouze 10 % obcí, toto může mít za následek zkreslující údaje o porovnání religiozity, ale také to, že pouze 4 z těchto míst se nacházejí v oblastech, které byly po odsunu německého obyvatelstva řízeně dosídleny (obce Rumburk, Jáchymov, Draženov, Velhartice).

Nejnižší hodnoty vykazuje poutní místo založené po roce 1989 v Křelovicích, jedná se o poutní kapli Panny Marie, která se nachází v okrese Plzeň-sever. Důležitým faktem pro vysvětlení nízké religiozity je to, že se jedná o malou obec, kde žije zhruba 200 obyvatel, a dalším faktem je poloha blízka hranicím, kde jsou na severu a západě sledovaného území zaznamenány nižší hodnoty religiozity. Dalším důvodem může být to, že poutní místo vzniklo na základě euforie, která panovala po vzniku Československé republiky, a snahy vrátit se k situaci za dob první republiky, toto se ale ve většině případů neuskutečnilo.

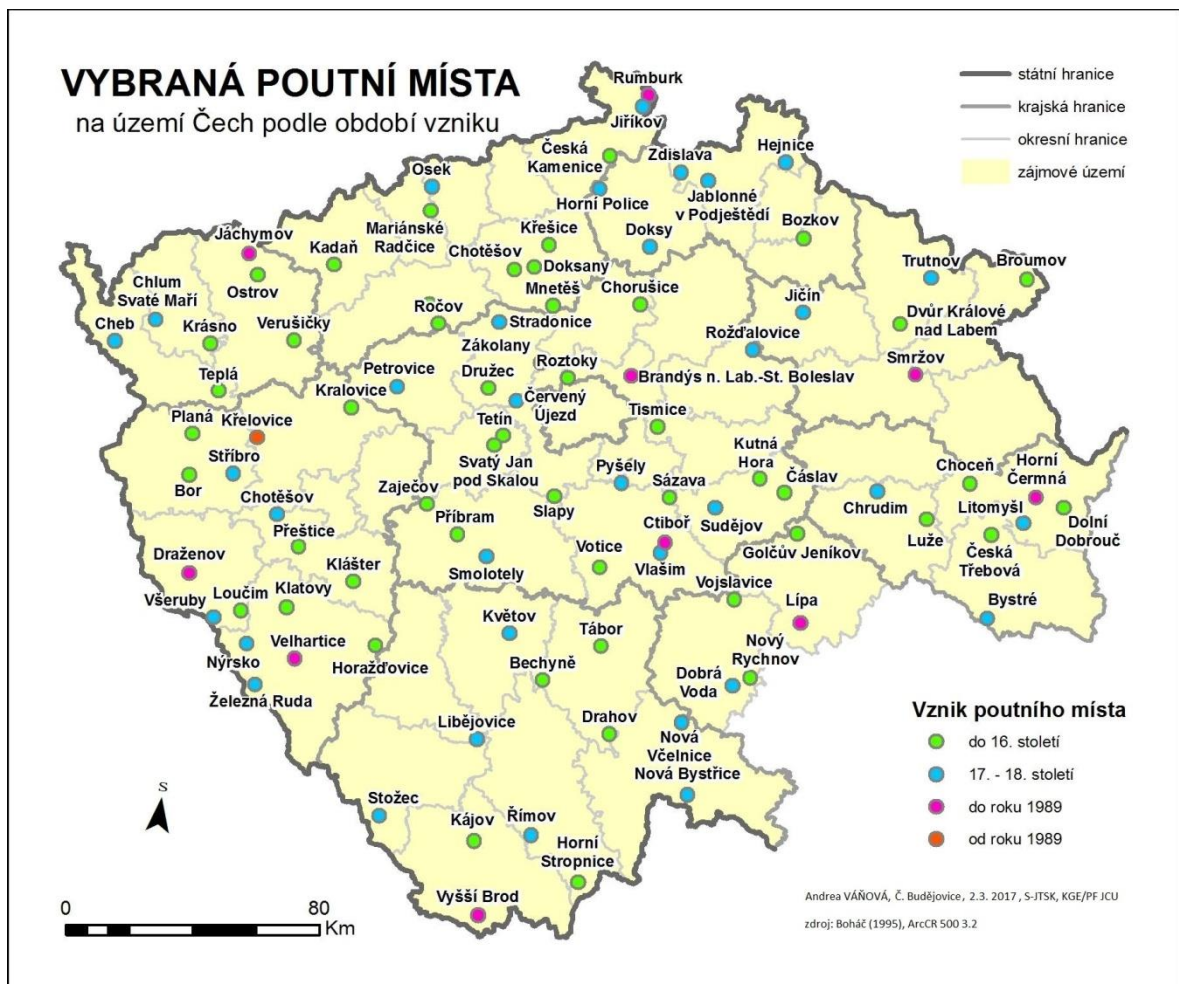
Starší poutní místa mají vyšší religiozitu z důvodu zakotvené tradice k takovýmto místům a ve většině případů jsou k těmto místům vázány legendy o zázracích, což může směřovat obyvatele obcí, kde jsou tato místa lokalizována, k vyšší náboženské víře.

Tab. č. 13: Religiozita v obcích podle období vzniku

Religiozita v závislosti na období vzniku poutního místa						
období vzniku poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 16. století	51	279 436	45 258	19 650	16,20	43,42
17. - 18. století	35	190 921	27 584	10 542	14,45	38,22
19. století - 1989	10	32 049	5 259	2 385	16,41	45,35
po roce 1989	1	207	17	3	8,21	17,65

zdroj: ČSÚ 2011, Boháč, Z.1995

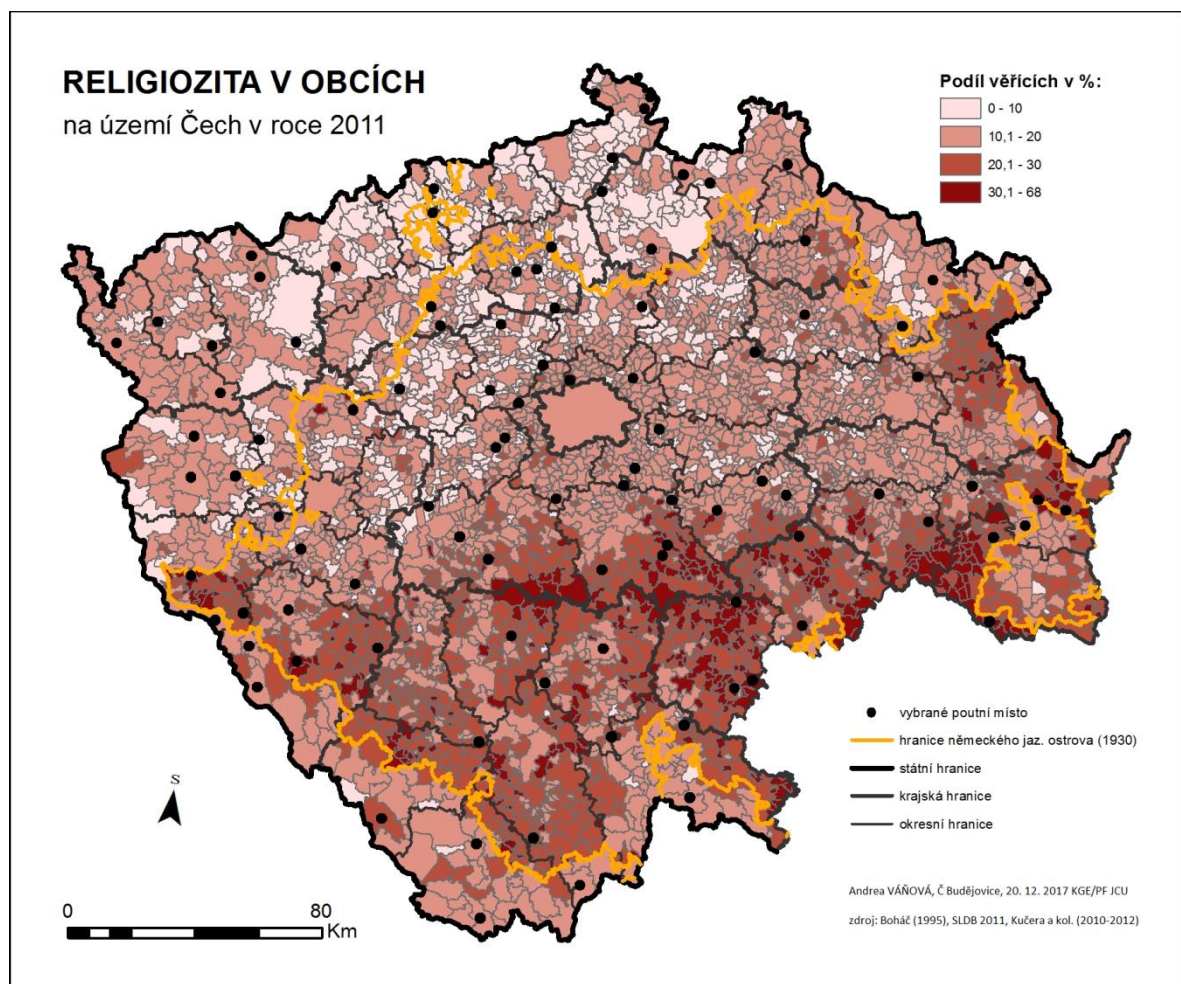
Mapa. č. 5: Období vzniku poutních míst

5.5 VLIV POUTNÍCH MÍST NA OBLASTI POVÁLEČNÉHO VYSÍDLLENÍ OBYVATEL

Znázorněná hranice představuje území, kde byla v roce 1930 převaha německy mluvícího obyvatelstva. V úvodu práce je zmíněna hypotéza, podle které autor očekává v pohraničních oblastech, které byly zasaženy odsunem německého obyvatelstva. V těchto oblastech bylo zaznamenáno několik poničení nebo celková devastace poutních míst. V devadesátých letech byla snaha opravy poničených poutních míst a obnovu jejich poutní tradice ovšem toto nadšení nevydrželo dlouho. Nově přichozí obyvatelstvo nemělo k místu vztah, a proto se zde nedodržovaly tradice a i náboženský život zde přešel spíše do pozadí.

Mapa. č. 6: Religiozita v obcích na sledovaném území v roce 2011

Z mapy je patrné, že oblasti, kde vytyčená hranice německého jazykového ostrova vede, jsou opravdu viditelně méně religiozní. Tento úkaz je zaznamenán po celém území Čech, například dobře viditelný je i jinak v religiozních jižních Čechách. Lokalizace poutního místa v takovýchto oblastech na zvýšení religiozity tamních obyvatel nemá žádný

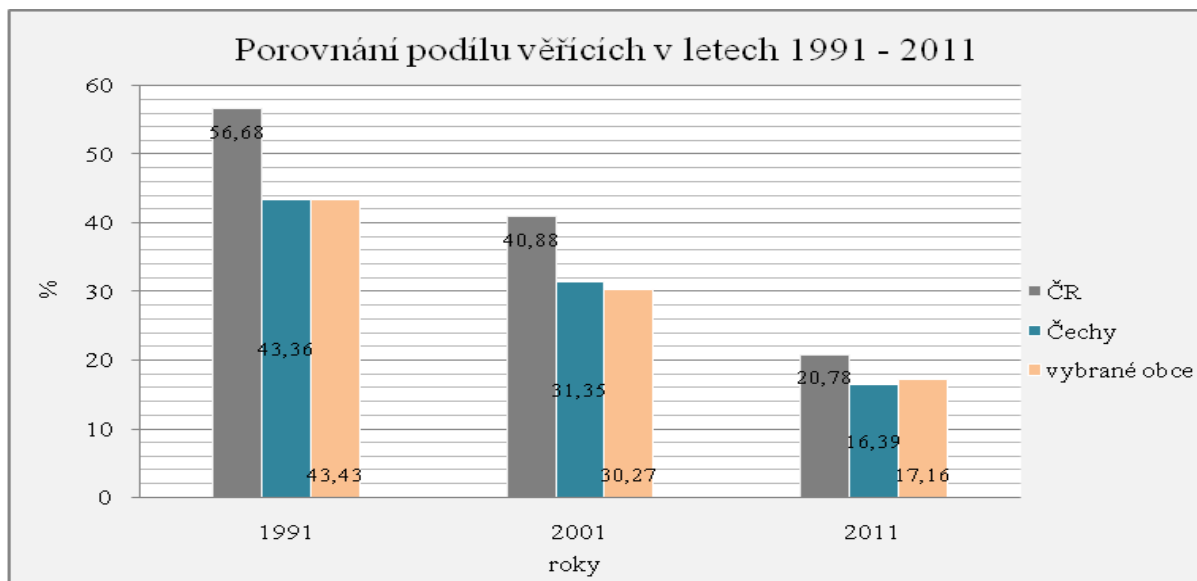
zásadní vliv. Jedno z poutních míst, které vybočuje vyšší religiozitou ve svém okolí, je kaple v obci Stožec, ke které vede křížová cesta. Kaple je národní kulturní památkou. V obci žije 200 obyvatel a průměrný věk v obci byl v roce 2016 zhruba 43 let, nejedná se tedy o obec, kde žije výrazné množství starší populace. Další obcí jsou Doksy, kde se nachází kostel sv. Bartoloměje. V této vesnici, je více než třetina obyvatel staršího věku, což může ke zvýšené religiozitě napomocet. Drtivá většina ostatních obcí, které jsou v oblasti, kde žilo německé obyvatelstvo, se nachází ve stejných hodnotách jako okolí obce, kde jsou lokalizovány.

5.6 ZMĚNY V RELIGIOZITĚ V LETECH 1991, 2001, 2011

V časovém porovnání věřících obyvatel za celou Českou republiku, Čechy i za vybrané obce je velmi patrný pokles od sčítání v roce 1991 do posledního sčítání, které proběhlo v roce 2011.

Na začátku sledovaného období měla Česká republika více než 55 % obyvatel, kteří se hlásili k víře. Toto číslo je velmi vysoké, protože jsou zde zahrnuty i moravské obce. Ovšem v tomto období, jak již bylo na začátku práce popsáno, byla v České republice zaznamenána snaha o návrat k víře jako za dob první republiky. Čechy vykazovaly více než 40% religiozitu. Tento údaj je nižší kvůli odlišné sídelní struktuře Čech a Moravy a také kvůli tomu, že území Čech bylo více zasaženo industrializací. Obce, které byly vybrány pro tuto bakalářskou práci, v roce 1991 zaznamenaly vyšší podíl věřícího obyvatelstva než území Čech. Ovšem rozdíl byl zanedbatelný, proto zde žádný vliv být potvrzený nemůže.

Graf č. 1: Porovnání podílu věřících v letech 1991 - 2011

zdroj: ČSÚ 2011, 2001, 1991

V roce 2001 se podíl věřícího obyvatelstva na všech sledovaných územích snížil. To lze vysvětlit tím, že i když se po roce 1989 obyvatelstvo České republiky snažilo navrátit k situaci, která tu panovala před první světovou válkou a obdobím komunismu, tak se tak nestalo. Religiozita na našem území začala upadat. Česká republika ztratila zhruba 16 % věřícího obyvatelstva v porovnání s předchozím sčítáním. Území Čech ztratilo v porovnání s rokem 1991 12,01 %. Více než 13 % věřícího obyvatelstva ztratily i obce, ve kterých je lokalizováno vybrané poutní místo. Ovšem rozdíl mezi průměrem Čech a vybraných obcí byl zhruba procento a s přihlédnutím k faktu, že při sčítání se všichni lidé k víře přihlásit nemuseli a že i ve sčítání obyvatel se objevují chyby, nemůžeme konstatovat, že lokace poutního místa by mohla míru religiozity ovlivnit.

V posledním sčítání obyvatel byl pokles nejmarkantnější. Největší vliv měl fakt, že údaj, ve kterém se lidé k víře přihlásí, byl v tomto roce poprvé k vyplnění zcela dobrovolně. Ovšem i když byl podíl věřícího obyvatelstva ve vybraných obcích vyšší než průměr sledovaného území, znovu byl rozdíl minimální a tedy nevyovídající. Lze konstatovat, že obce, které mají na svém území lokalizováno poutní místo, ztrácejí počet věřící kontinuálně jako všechny obce ve sledovaném území.

6 SYNTÉZA

Po zpracování všech potřebných dat, které proběhlo v předchozí kapitole, lze nyní přejít k vytyčení kauzalit a souvislostí, které v práci byly zjištěny. Provedená analýza zčásti odpoví na otázku, zda lokace poutního místa v obci zvyšuje religiozitu tamního obyvatelstva, či na ni nemá vliv.

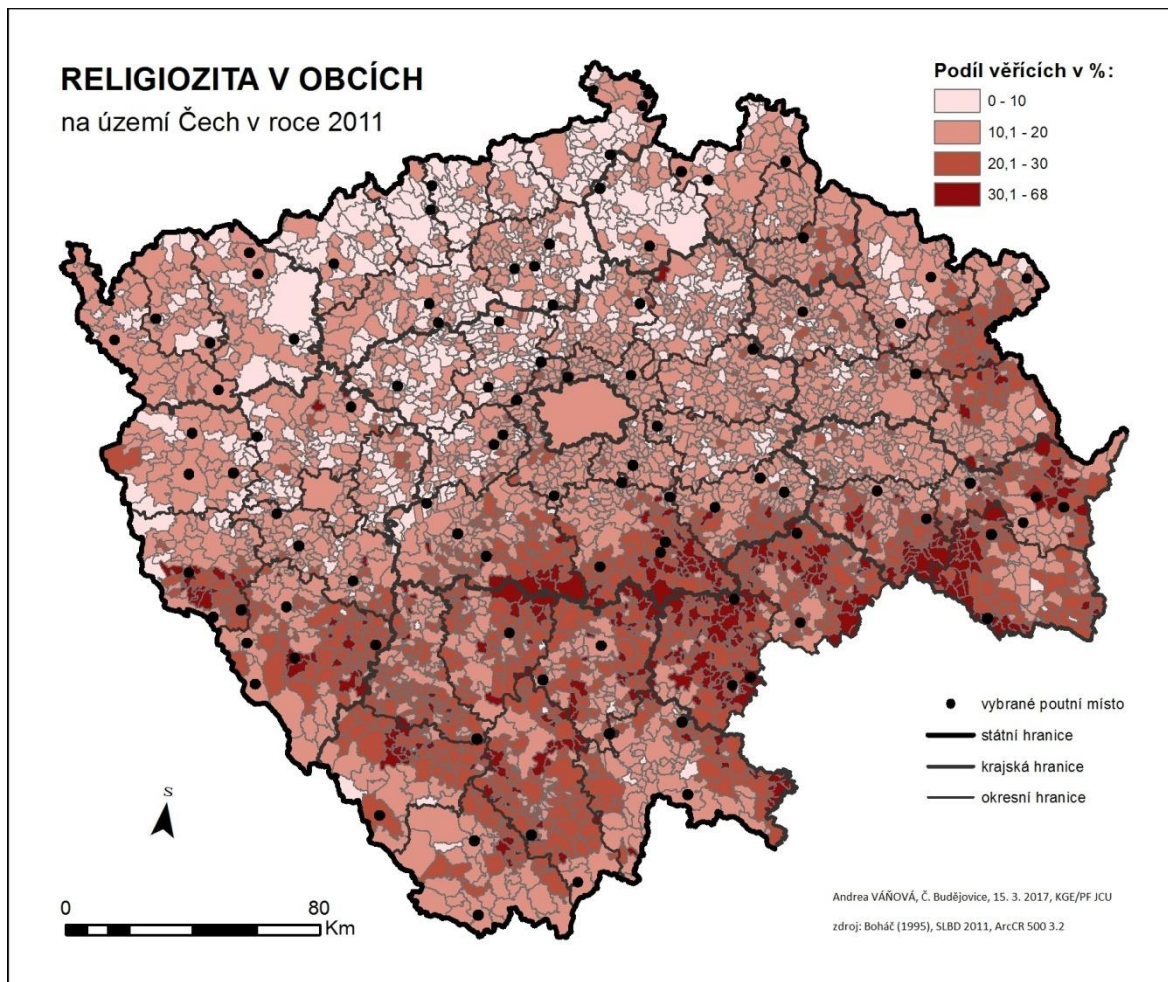
Při zpracování všech dat se projevil pokles religiozity v posledních třech sčítáních lidu, domů a bytů o zhruba 40 % v rámci celé ČR, o skoro 30 % na území Čech a o více než 25 % ve vybraných obcích s lokací poutního místa na území Čech. Obce, v nichž je vybrané poutní místo lokalizováno, vykazují ve dvou sčítání nepatrně vyšší religiozitu, než je v dané oblasti průměr. Nelze tedy říci, že by lokace poutního místa religiozitu zvyšovala, ovšem určitý vliv mít může. Už to, že obce s poutním místem jsou svou religiozitou relativně stejné, jako sledované území je známkou toho, že v takových to obcích se náboženský život nějakým způsobem udržuje.

Podle map, kde je zanesená religiozita ať už za okresy nebo za obce, je patrný fenomén vzrůstu religiozity od severozápadu území k jihovýchodu. Na severu a západě území proběhla ve vyšší míře industrializace, která obecně měla na podíl věřících obyvatel negativní vliv. Naopak na opačné straně sledovaného území je významnější zemědělská výroba a také změna v sídelní struktuře sledovaného území. V takových oblastech je charakteristická více rozdrobená sídelní struktura, která se na religiozitě obyvatel podepisuje příznivěji, neboť v menších obcích žije obyvatelstvo starší, které oproti mladší generaci obecně vykazuje vyšší inklinaci k vyznávání víry. Vyšší hodnoty religiozity zaznamenané na pomezí Středočeského a Jihočeského kraje autor vysvětluje tím, že v této oblasti žije více staršího obyvatelstva. Zvýšenou religiozitu jihovýchodní části sledovaného území dále zapříčiňuje lokace na hranici s Moravou, kde se vykytuje nejvyšší množství věřících v rámci celé České republiky, je to dáno odlišným charakterem území (více zemědělských regionů, větší míra zastoupení malých obcí a odlišný charakter rodin).

Nejčtenější podíl věřících je zaznamenán v menších obcích. Na takových územích se všeobecně vyskytuje starší obyvatelstvo, tzv. starousedlíci, u kterých je charakteristická vyšší míra věřících. Menší obce mají také často silnější zemědělský charakter, který přispívá k vyššímu počtu nábožensky založených obyvatel. Ve větších obcích se vliv poutního místa nedokáže projevit vzhledem k velkému počtu obyvatel a také k vyššímu zastoupení jiných vyznání. Ve velkých městech je vyšší vzdělanostní struktura obyvatel,

což na víru působí negativně, dále se zde koncentruje obyvatelstvo vykazující vyšší migraci.

Mapa. č.7: Religiozita obyvatel obcí na sledovaném území v roce 2011

Dalším sledovaným ukazatelem byl význam poutního místa. Nejvíce se projevil vliv regionálních poutních míst, která mají na aktivní život v obci největší dopad. Nadregionální význam poutních míst neměl účinek na zvýšení religiozity v obci z důvodu, že poutní místo má spíše vliv na rozvoj cestovního ruchu než na činný rozvoj duchovního života obyvatel, v tomto případě lze tedy říci, že k takovýmto místům se často sjíždí i lidé, kteří nejsou věřící, ale navštěvují architektonicky zajímavé stavby nebo historii opředené artefakty, jako jsou například sochy, obrazy a podobně. U těchto míst je tedy spíše znatelná vyšší návštěvnost než dopad na místní obyvatelstvo. Vliv významu byl sice patrnější v kategorii regionální, ovšem nejednalo se o žádné dramatické dopady.

Druh poutního místa byl ovlivněn i polohou, přičemž ve všech krajích kromě Vysočiny a Pardubického kraje byla zvýšená religiozita zaznamenaná na základě lokace

kaple. U zmíněných dvou krajů převýšil podíl věřícího obyvatelstva u obcí s kostelem na svém území. Autor si toto vysvětluje tím, že jelikož kraje na severozápadě jsou obecně méně nábožensky založené, kostel na jejich území nepomůže aktivně zvýšit počet věřících. Obyvatelé těchto krajů mohou být více ovlivněni vědomím, že se na území stal nějaký zázrak – například došlo k vyslyšení nebo k uzdravení – a právě na takovýchto místech se kaple z větší části vystavují. Naopak na území, které se blíží k hranici s Moravou, lidé mají tradici náboženství hluboce zakořeněnou a k rozvíjení duchovního života postačí kostel, který se na tomto aktivně podílí konáním kázání. Poslední kategorie (klášter) se mezi vybranými poutními místy objevila pouze jednou a religiozitu obyvatel obce nijak neovlivnila, jelikož se jednalo o klášter, který není aktivní. Takový klášter nikterak nepomáhá v obci aktivně rozvíjet duchovní život a je pro obec zajímavý jako architektonická památka. K výsledku, že neaktivní klášter není pro religiozitu místních obyvatel žádným přínosem, došly již ve svých pracích Šindelářová (2016) a Fridrichovská (2017).

Při porovnání v rámci celé České republiky byl použit také faktor období vzniku, jehož dopad se celkově na religiozitu podle vybraných poutních míst nijak neprojevil. Předpoklad, že čím delší tradice poutního místa, tím hlouběji by měla být víra v obci zakořeněna, se tedy nepotvrdil. Výrazně nízkou religiozitu zaznamenalo poutní místo, které vzniklo po roce 1989. Autor si tuto skutečnost vysvětlil tím, že snaha o návrat do atmosféry před druhou světovou válkou a obdobím komunismu, která vznikla po tomto roce, obyvatelům České republiky nevydržela, a proto takto nově postavená poutní místa nemají v dnešní době na religiozitu obyvatel žádný vliv

Na celém sledovaném území míra religiozity při porovnání posledních tří sčítání klesá. Nejmarkantnější propad byl zaznamenán při posledním sčítání obyvatelstva, kdy poprvé bylo možné kolonku s náboženskou vírou nevyplňovat. Mnozí tuto novinku jistě využili. Lokace poutního místa tento klesající trend nikterak nezvrátila, při prvních dvou sledovaných sčítání, tj. v roce 1991 a 2001, se hodnoty religiozity vybraných míst shodovaly s hodnotami na celém sledovaném území, pouze při posledním sčítání byl zaznamenán nižší podíl počtu věřících v Čechách než v obcích s vybraným poutním místem, jednalo se však o zanedbatelný rozdíl.

Na základě analýzy se nedá konstatovat, že samotná lokace poutního místa zvyšuje religiozitu tamních obyvatel. Lze ale říci, že jistým vlivem lokace může být i to, že tyto obce nijak výrazně neztrácejí v porovnání s jejich okolím a drží svou religiozitu v podobných hodnotách jako je jejich okolí. Ovšem musíme každou část území posuzovat

samostatně. V krajích, které obecně vykazují velmi nízkou religiozitu, nenajdeme obce s poutním místem, které by markantně převyšovaly průměr sledovaného území, a už vůbec ne obce převyšující celorepublikový průměr. Jako nejvíce ovlivňující faktor ze sledovaných by se daly označit velikostní kategorie počtu obyvatel, kde populačně malé obce vykazovaly obecně vyšší míru religiozity. V úvahu se však musí vzít skutečnost, že sčítání lidu není stoprocentní a zaručený zdroj dat. Lidé se v těchto statistikách nemusí vyjadřovat pravdivě a také se při něm vyskytují administrativní chyby. Dalším faktorem je omezenost vzorku na zhruba polovinu poutních míst, které se v Čechách nacházejí, práce tedy nepracuje se všemi místy, proto se s jistotou určit vliv poutního místa nedá.

7 ZÁVĚR

Poslední částí výzkumu této práce je odpověď na klíčovou otázku a následné vyhodnocení hypotéz, které byly vymezeny v jejím úvodu.

Hlavní výzkumná otázka této bakalářské práce, zda lokace poutního místa má vliv na religiozitu obyvatel, nemůže být jednoznačně potvrzena, nebo naopak vyvrácena. Ve velkém počtu obcí, které byly zkoumány, byla zaznamenána vyšší míra religiozity, než bylo průměrem v daném kraji. Avšak z drtivé většiny obcí žádná nevykazovala znatelně vyšší religiozitu. V úvahu musí být brán také fakt, že zkoumaná poutní místa představují zhruba polovinu poutních míst, které se v Čechách nacházejí. Dalším faktorem, který musí být brán v potaz, je přesnost statistik Sčítání lidu, domů a bytů, které pro zpracování byly použity. V neposlední řadě se také musí přihlídnout k tomu, že mnoho obyvatel nemuselo tento osobní údaj zveřejnit, a proto není tato statistika zcela dokonalá pro jasné určení vlivu lokace poutního místa.

Tvrzení Dibelkové (2004) a Jeřábka (1961), že samotná existence poutního místa v obci by měla mít vliv na religiozitu obyvatel, tedy zcela potvrdit nelze. Podle autora, ale za jistý vliv může být brán i fakt, že drtivá většina vybraných obcí vykazuje podobné hodnoty, jako oblast, ve které jsou lokalizovány a že tyto obce neztrácejí. I mezi vybranými obcemi můžeme najít velmi nízkou religiozitu, ale jednalo se například o obec s poutním místem, které vzniklo až po roce 1989. Všeobecně lze konstatovat, že míra religiozity ve vybraných obcích konstantně klesá, jako je to po celém území Čech i České republiky.

Druhá hypotéza pro tuto práci tvrdí, že v menších obcích se nachází ve větší míře obyvatelstvo postproduktivního věku, které ve statistikách vykazuje vyšší hodnoty pro religiozitu. Práce nezkoumala, zda se v menších obcích vyskytuje starší obyvatelstvo, ovšem tyto vesnice doopravdy vykazovaly vyšší hodnoty než populačně větší města. V Pardubickém kraji a na Vysočině se vyšší hodnoty týkaly i větších měst, toto je však dáno charakterem oblasti, která je více zaměřená na duchovní život. Hypotézu, že v malých obcích se vyskytuje religióznější obyvatelstvo, tedy práce potvrdila.

Vyjádření Tomáše Halíka, že obyvatelstvo Čech je od roku 1991 méně religiózní, a tudíž se navrácení k hodnotám první republiky neuskutečnilo, se projevilo velmi výrazně. Od prvního sledovaného sčítání počet věřících na sledovaném území Čech klesl zhruba o 30 % a ve sledovaných obcích o 25 %. To způsobily faktory jako možnost vyššího stupně vzdělání pro většinu obyvatel, možnost cestování a orientace ekonomiky na západ.

Posledním faktorem byla dobrovolnost přihlášení se k vyznání od roku 2011. Vzhledem k historickým událostem, které náboženství potlačovaly, takže příslušnost k němu byla přitěžujícím faktorem, je logické, že mnoho obyvatel této možnosti využilo.

Předpoklad, že oblasti, kde se před válkou nacházelo velké množství německy mluvících obyvatel a po válce bylo zasaženo jejich odsunem, budou vykazovat nízkou religiozitu, se potvrdil na celém území. V severní oblasti území došlo po odsunu Němců k řízenému doosídlení, což mělo za následek, že se sem stěhovali lidé z celého Československa, kteří k místu neměli žádný vztah. Mnoho poutních míst, která byla za války poničena, se kvůli tomu ani neopravovalo a zchátralo, takže jejich vliv na religiozitu nemohl být zkoumán. V této oblasti byla zaznamenána výrazně nižší religiozita. Na jihu území, které bylo zasaženo odsunem německého obyvatelstva, se nižší religiozita také projevila, ovšem ne v takové míře a to díky jinému charakteru území – je zde spíše zemědělský charakter, rozdrobenější sídelní struktura a také doosídlování této oblasti proběhlo přirozenou cestou.

Poslední hypotéza byla zaměřená na zvýšenou religiozitu obyvatel při hranicích s religiozní Polskou republikou. Na území, které sousedí s Polskem, se vyšší religiozita objevuje. Není nijak extrémně vysoká, jako v případě Jihočeského kraje a Vysočiny, ale pohybuje se i tak ve vyšších hodnotách. Autor si toto vysvětluje tím, že lidé, kteří zde žijí, mohou být kulturně ovlivněni Polskou republikou, která je jedním z nejvíce religiozních států na světě.

Vliv lokace poutního místa na zvýšenou religiozitu tamních obyvatel tedy tato bakalářská práce potvrdit nemůže. Žádný ze zkoumaných faktorů zvýšení religiozity se neprokázal jako důsledně platný. Spíše se dá konstatovat, že některé faktory mohou vliv religiozity podporovat, nikoli prokazatelně zvyšovat. A jak už bylo zmíněno za jistý vliv lokace poutního místa, lze považovat i fakt, že obce, kde se poutní místo nachází, nevykazují většinou výrazně nižší religiozitu.

Důležitým faktem, který stojí za zopakování, je, že práce je převážně založená na statistických datech ze sčítání, které nemusejí být zcela přesné a bezchybné, při sčítání se také mohou objevit administrativní chyby. Religiozitu také mohou podporovat další faktory, které nebyly autorem v práci zohledněny a také to, že autor nepracoval se všemi poutními místy nacházejícími se v Čechách.

8 ZDROJE

Atlas Mariánská poutní místa, České republika 1: 500 000. Topograf spol. s.r.o. ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím s.r.o., 2007, 92 s.

BOHÁČ, P. (1995): Poutní místa v Čechách. Debora. Praha, 286 s.

BROTÁNKOVÁ, H. (2004): Religiozita v ČR v církevních statistikách. Teologické texty, č. 5, s. 197.

ČAPKOVÁ, K. (2011): Náboženská situace v České republice. Bakalářská práce, fakulta přírodovědně-humanitní, Technická univerzita v Liberci, Liberec, 40 s.

ČERNÝ, J. (2005): Poutní místa jihozápadní Moravy. Pelhřimov, 14 s.

DIBELKOVÁ, I. (2004): Poutní místa v Čechách. Olympia, Praha, 208 s.

FRAJER, V. (1997): Úvod do religiozní geografie. In: Gardavský, V. otázky geografie. Česká geografická společnost, Praha, 5-32 s.

FRANKIEL, S. S. (1999): Křesťanství. Prostor, Praha, 188 s.

HALÍK, T. (2002): Círky v občanské společnosti

HAMPLOVÁ, D. (2009): Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí. Sociologický ústav AV ČR, Praha 139 s.

HAMPLOVÁ, D. (2013): Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí. Karolinum, Praha, 151 s.

HEJNA, D. (2010): Náboženství a společnost: věda o náboženství a její historické kořeny. Granda Publishing, a.s., Praha, 198 s.

- HELLER, J., MRÁZEK, M. (2004): Nástin religionistiky: uvedení do vědy o náboženstvích. Kalich, Praha, 316 s.
- HOLUBOVÁ, M. (2008): Manifestations of Marian Devotion in the Czech Republic - past and present/ Projevy mariánské religiozity – včera a dnes, Slovenský národopis, č.v4, 361–372 s.
- HORYNA, B. (1994): Úvod do religionistiky. ISE, Praha, 131 s.
- HRONKOVÁ-OURODOVÁ, L. (2005): Proměna mariánských poutí v jižních Čechách ve 20. století. In: Stuchlá, P. (ed.): 300 let poutního kostela Jména Panny Marie na Lomci. Sborník příspěvků z odborného semináře 14. 9. 2004, Vodňany, s. 65–79
- KLÍMOVÁ, V. (2014): Religiózní struktura obyvatel jihozápadních Čech. Bakalářská práce, fakulta pedagogická, katedra geografie, 77 s.
- KOKAISL, P. (2009): Geografie náboženství. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Praha, 264 s.
- KUČERA, Z (2012): Katolická poutní místa v Česku na počátku 21. století podle konání poutě během kalendářního roku. P3K, Praha, 24 s.
- KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z., REEVES, D., HUPKOVÁ, M. (2011): Poutní místa v kulturním dědictví české společnosti. Geografické rozhledy, 20, č. 4, 22-23 s.
- LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. (2008): Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v české společnosti. Malvern, Praha, 206 s.
- MAREČKOVÁ, M. (2010): K zařazení poutní tradice do výuky regionální vlastivědy na 1. stupni základních škol. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Masarykova univerzita. Brno, 98 s.
- MATLOVIČ, R. (2002): Geografia religii: náčrt problematiky. Prešovská univerzita, Prešov, 375 s.

MIHOLA, M. (2008): Poutní tradice na Moravě a ve Slezsku. In: Odehnal, F.: Poutní místa Moravy a Slezska. 3. vydání. Kartuziánské nakladatelství, Brno, s. 13–19.

MIŠOVIČ, J. (2001): Víra v dějinách zemí koruny České. Jilská, Praha, 193 s.

NEŠPOR, Z. R. (2004): Jaká víra?: současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství: Sociologický ústav Akademie věd České republiky. Praha, 115 s.

NEŠPOR, Z. R., (2010): Náboženství v 19. století. Nejcírkevnější století, nebo období zrodu českého ateismu? Scriptorium, Praha, 328 s.

PERTOLD, O. (1920): Základy všeobecné vědy náboženské. J Šnajdr, Kladno, 283 s.

SEKOT, A. (1985): Sociologie náboženství. Praha: Svoboda. 362 s.

STUMP, R. W. (1986): The geography of religion – Introduction. Journal of Cultural Geography. 7, 1-13 s.

TUAN, Y-F. (1976): 'Humanistic geography', Annals of the Association of American Geographers 66 (2): 266-276 s.

VÁCLAVÍK, D. (2010): Náboženství a moderní česká společnost. Grada, Praha, 243 s.

VÁŇA, Z. (1990): Svět slovanských bohů a démonů. Panorama, Praha, 280 s.

ABSOLVENTI: Významná poutní místa v Evropě,

<http://absolventi.gymcheb.cz/2007/kluhlik/zemepis.html> (16.11. 2016)

STEVE PATTERSON (2016): What is religiosity,

<http://steve-patterson.com/what-is-religiosity/> (17.2.2017)

MINTALOVÁ, T: Geografie religíí

http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE/REGE_Mintalova.pdf

(20.3.2017)

HALÍK (2014): Náboženství – společnost,

<http://halik.cz/cs/tvorba/clanky-eseje/nabozenstvi-spolecnost/clanek/48/>

(15.11. 2016)

WIKIPEDIA (2017): Loretánská kaple v Rumburku,

https://cs.wikipedia.org/wiki/Loret%C3%A1nsk%C3%A1_kaple_v_Rumbu

rku (15.1.2017)

WIKIPEDIA (2016): Palladium země české,

https://cs.wikipedia.org/wiki/Palladium_zem%C4%9B_%C4%8Desk%C3%A9

A9 (15.1. 2017)

WIKIPEDIA (2017): Svatá hora,

https://cs.wikipedia.org/wiki/Svat%C3%A1_Hora (15.1.2017)

SLDB 1991. Český statistický úřad Praha

SLDB 2001. Český statistický úřad Praha

SLDB 2011. Český statistický úřad Praha

9 PŘÍLOHY

9.1 TABULKOVÉ VÝSTUPY

- RELIGIOZITA V KRAJÍCH A OKRESECH ČECH V LETECH 1991 - 2011

Tab. č. 1: Religiozita v krajích Čech v roce 1991 - 2011

RELIGIOZITA V KRAJÍCH ČECH V ROCE 2011						
kraj	počet obyvatel	obyvatelé hlásící se k církvi	obyvatelé hlásící se ke katolické církvi	% obyvatel hlásících se k víře	% obyvatel hlásících se ke katolické víře	% katolíků v populaci
Praha	1 268 796	239 438	80 158	18,87	33,48	6,32
Středočeský	1 289 211	184 674	72 258	14,32	39,13	5,60
Jihočeský	628 336	130 847	68 218	20,82	52,14	10,86
Plzeňský	570 401	86 161	38 329	15,11	44,49	6,72
Karlovarský	295 595	37 932	11 666	12,83	30,76	3,96
Ústecký	808 961	81 467	23 380	10,07	28,70	2,89
Liberecký	432 439	55 721	17 123	12,89	30,73	3,96
Královéhradecký	547 916	90 327	37 531	16,49	41,55	6,85
Pardubický	511 627	100 990	50 524	19,74	50,03	9,88
Vysočina	505 565	148 145	97 552	29,30	65,85	19,30

zdroj: ČSÚ 2011

RELIGIOZITA V KRAJÍCH ČECH V ROCE 2001						
kraj	počet obyvatel	obyvatelé hlásící se k církvi	obyvatelé hlásící se ke katolické církvi	% obyvatel hlásících se k víře	% obyvatel hlásících se ke katolické víře	% katolíků v populaci
Středočeský	1 122 473	262 441	212 695	23,38	81,15	18,97
Jihočeský	625 267	216 757	191 352	34,67	88,28	30,60
Plzeňský	550 688	133 526	113 983	24,25	85,36	20,70
Karlovarský	304 343	62 494	47 894	20,53	76,64	15,74
Ústecký	820 219	129 822	98 455	15,83	75,84	12,00
Liberecký	428 184	78 818	55 655	18,41	70,61	13,00
Královéhradecký	550 724	146 738	113 630	26,64	77,44	20,63
Pardubický	508 281	162 695	133 630	32,01	82,23	26,32
Vysočina	519 211	240 669	217 251	46,35	90,27	41,84

zdroj: ČSÚ 2001

RELIGIOZITA V KRAJÍCH ČECH V ROCE 1991						
kraj	počet obyvatel	obyvatelé hlásící se k církvi	obyvatelé hlásící se ke katolické církvi	% obyvatel hlásících se k víře	% obyvatel hlásících se ke katolické víře	% katolíků v populaci
Středočeský	1 112 882	393 320	342 425	35,34	87,06	30,77
Jihočeský	697 503	359 613	339 979	51,56	94,54	48,74
Západočeský	860 292	302 682	271 036	35,18	89,54	31,51
Severočeský	1 174 034	296 499	243 274	25,25	82,05	20,72
Východočeský	1 233 187	527 521	449 306	42,78	85,17	36,43
Jihomoravský	2 049 386	1 210 550	1 144 889	59,07	94,85	55,86

zdroj: ČSÚ 1991

Tab. č. 2: Religiozita v okresech Čech v roce 1991 - 2011

RELIGIOZITA V OKRESECH ČECH V ROCE 2011						
okres	počet obyvatel	obyvatelé hlásící se k církvi	obyvatelé hlásící se ke katolické církvi	% obyvatel hlásících se k víře	% obyvatel hlásících se ke katolické víře	% katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ						
Benešov	98 459	20 211	11 069	20,53	54,77	11,24
Beroun	86 160	10 542	3 752	12,24	35,59	4,32
Kladno	158 799	17 400	5 611	10,96	32,25	3,53
Kolín	96 001	12 555	4 510	13,08	35,92	4,70
Kutná Hora	73 404	11 968	5 276	16,30	44,08	7,19
Mělník	104 659	12 285	4 094	11,74	33,33	3,91
Mladá Boleslav	123 659	14 357	4 749	11,61	33,08	3,84
Nymburk	93 884	13 975	4 890	14,89	34,99	5,91
Praha - východ	157 146	23 163	8 136	14,74	35,12	5,18
Praha - západ	131 231	21 319	7 588	16,25	35,59	5,78
Příbram	112 816	21 490	11 017	19,05	51,27	9,77
Rakovník	54 993	5 409	1 566	9,84	28,95	2,85
JIHOČESKÝ KRAJ						
České Budějovice	186 462	40 502	20 335	21,72	50,21	10,91
Český Krumlov	60 516	11 587	5 839	19,15	50,39	9,65
Jindřichův Hradec	90 604	17 903	9 623	19,76	53,75	10,62
Písek	69 843	15 243	8 095	21,82	53,11	11,59
Prachatice	50 010	11 315	6 135	22,63	54,22	12,27
Strakonice	69 786	14 003	7 248	20,07	51,76	10,39
Tábor	101 115	20 294	10 943	20,07	53,92	10,82
PLZEŇSKÝ KRAJ						

Domažlice	59 926	11 486	6 364	19,17	55,41	10,62
Klatovy	85 726	17 936	9 910	20,92	55,25	11,56
Plzeň - město	62 389	8 266	3 826	13,25	46,25	6,13
Plzeň - jih	188 045	29 049	10 701	15,45	36,84	5,69
Plzeň - sever	74 940	7 918	3 263	10,57	41,21	4,35
Rokycany	47 458	5 301	2 157	11,17	40,69	4,55
Tachov	51 917	6 205	2 111	19,95	34,02	4,07
KARLOVARSKÝ KRAJ						
Cheb	90 188	12 545	3 950	13,91	31,49	4,38
Karlovy Vary	115 446	15 180	4 636	13,15	30,54	4,02
Sokolov	889 961	10 207	3 080	11,35	30,18	3,42
ÚSTECKÝ KRAJ						
Děčín	128 834	12 990	3 788	10,08	29,16	2,94
Chomutov	122 157	12 193	3 590	9,98	29,44	2,94
Litoměřice	117 278	12 951	4 288	11,04	33,11	3,66
Louny	85 191	9 011	2 606	10,58	28,92	3,06
Most	111 775	9 632	2 637	8,62	27,38	2,36
Teplice	125 489	12 759	3 203	10,17	25,10	2,55
Ústí nad Labem	118 228	11 931	3 268	10,09	27,39	2,76
LIBERECKÝ KRAJ						
Česká Lípa	100 756	9 950	3 008	9,88	30,23	2,99
Jablonec nad Nisou	88 200	11 222	2 963	12,72	26,4	3,36
Liberec	169 878	21 947	6 229	12,92	28,38	3,67
Semily	73 605	12 602	4 923	17,12	39,07	6,69
KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ						
Hradec Králové	162 661	25 870	10 199	15,9	6,27	6,27
Jičín	79 702	11 456	4 444	14,37	5,58	5,58
Náchod	109 550	22 441	10 390	20,48	9,48	9,48
Rychnov nad Kněžnou	77 829	14 366	6 941	18,46	8,92	8,92
Trutnov	118 174	16 191	5 557	13,70	4,7	4,70
PARDUBICKÝ KRAJ						
Chrudim	103 199	21 452	11 020	20,79	51,37	10,68
Pardubice	168 423	25 551	9 911	15,17	38,79	5,88
Svitavy	103 245	25 661	15 030	24,85	58,57	14,56
Ústí nad Orlicí	136 760	28 326	14 563	20,71	51,41	10,65
KRAJ VYSOČINA						
Havlíčkův Brod	94 217	22 050	13 172	23,40	59,74	13,98
Jihlava	110 522	27 244	16 865	24,65	61,90	15,26

Pelhřimov	71 914	19 336	12 490	26,89	64,59	17,37
-----------	--------	--------	--------	-------	-------	-------

zdroj: ČSÚ 2011

RELIGIOZITA V OKRESECH ČECH V ROCE 2001						
okres	počet obyvatel	obyvatelé hlásící se k církvi	obyvatelé hlásící se ke katolické církvi	% obyvatel hlásících se k víře	% obyvatel hlásících se ke katolické víře	% katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ						
Benešov	93 156	37 524	33 143	40,28	88,32	35,58
Beroun	75 684	13 678	11 179	18,07	81,73	14,77
Kladno	150 198	23 423	18 690	15,59	79,79	12,44
Kolín	95 700	21 435	16 557	22,40	77,24	17,30
Kutná Hora	73 628	21 105	17 180	28,66	81,40	23,33
Mělník	94 677	18 990	15 252	20,06	80,32	16,11
Mladá Boleslav	114 325	21 543	17 100	18,84	79,38	14,96
Nymburk	84 132	21 360	15 749	25,39	73,73	18,72
Praha - východ	96 061	21 111	16 439	21,98	77,87	17,11
Praha - západ	83 089	19 323	14 523	23,26	75,16	17,48
Příbram	107 739	35 154	31 532	32,63	89,70	29,27
Rakovník	54 084	7 795	5 621	14,41	72,11	10,39
JIHOČESKÝ KRAJ						
České Budějovice	178 201	60 178	52 273	33,17	86,86	29,33
Český Krumlov	59 569	18 350	16 049	30,80	87,46	26,94
Jindřichův Hradec	92 887	32 036	28 511	34,49	89,00	30,69
Písek	70 550	26 397	23 579	37,42	89,32	33,42
Prachatice	51 369	18 742	17 067	36,49	91,06	33,22
Strakonice	69 863	25 558	22 824	36,58	89,30	32,67
Tábor	102 828	35 496	31 049	34,52	87,47	30,20
PLZEŇSKÝ KRAJ						
Domažlice	58 844	19 710	17 709	33,50	89,85	30,09
Klatovy	88 043	33 171	30 156	37,68	90,91	34,25
Plzeň - město	165 259	33 615	26 557	20,34	79,00	16,07
Plzeň - jih	68 100	15 908	14 081	23,36	88,52	20,68
Plzeň - sever	73 215	13 012	10 860	17,77	83,46	14,83
Rokycany	45 788	8 094	6 598	17,68	81,52	14,41
Tachov	51 439	10 016	8 022	19,47	80,09	15,60
KARLOVARSKÝ KRAJ						
Cheb	88 738	19 459	14 851	21,93	76,32	16,74
Karlovy Vary	121 998	25 011	18 880	20,50	75,49	15,48

Sokolov	93 607	18 024	14 163	19,25	78,58	15,13
ÚSTECKÝ KRAJ						
Děčín	133 887	20 395	15 750	15,23	77,22	11,76
Chomutov	124 979	19 677	15 320	15,74	77,86	12,26
Litoměřice	114 259	20 683	15 632	18,10	75,58	13,68
Louny	86 020	16 597	11 694	19,29	70,46	13,59
Most	117 196	14 509	11 103	12,38	76,52	9,47
Teplice	126 098	19 923	15 214	15,80	76,36	12,07
Ústí nad Labem	117 780	18 038	13 742	15,31	76,18	11,67
LIBERECKÝ KRAJ						
Česká Lípa	105 669	15 819	12 102	14,97	76,50	11,45
Jablonec nad Nisou	88 154	15 111	10 071	17,14	66,65	11,42
Liberec	159 006	27 862	19 084	17,52	68,49	12,00
Semily	75 355	20 026	14 398	26,58	71,90	19,11
KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ						
Hradec Králové	160 558	37 913	29 034	23,61	76,58	18,08
Jičín	77 761	19 107	14 834	24,57	77,64	19,08
Náchod	112 714	38 201	28 977	33,89	75,85	25,71
Rychnov nad Kněžnou	78 914	26 067	22 214	33,03	85,22	28,15
Trutnov	120 777	25 450	18 571	21,07	72,97	13,38
PARDUBICKÝ KRAJ						
Chrudim	105 240	39 505	32 033	37,54	81,09	30,44
Pardubice	160 987	37 171	29 268	23,09	78,74	18,18
Svitavy	102 667	40 295	34 661	39,25	86,02	33,76
Ústí nad Orlicí	139 387	45 724	37 817	32,80	82,71	27,13
KRAJ VYSOČINA						
Havlíčkův Brod	95 040	38 182	34 250	40,17	89,70	36,04
Jihlava	108 413	42 013	37 646	38,75	89,61	34,72
Pelhřimov	72 984	33 709	30 860	46,19	91,55	42,28

zdroj: ČSÚ 2001

RELIGIOZITA V OKRESECH ČECH V ROCE 1991						
okres	počet obyvatel	obyvatelé hlásící se k církvi	obyvatelé hlásící se ke katolické církvi	% obyvatel hlásících se k víře	% obyvatel hlásících se ke katolické víře	% katolíků v populaci
STŘEDOČESKÝ KRAJ						

Benešov	88 362	50 086	46 490	56,68	92,82	52,61
Beroun	75 859	22 330	19 825	29,44	88,78	26,13
Kladno	149 407	33 601	23 903	22,49	88,89	16,00
Kolín	91 319	32 882	26 935	31,06	81,91	29,50
Kutná Hora	78 938	34 281	29 767	43,43	86,83	37,71
Mělník	94 402	30 117	26 081	31,90	86,60	27,63
Mladá Boleslav	111 694	32 924	28 218	29,48	85,71	25,26
Nymburk	89 154	34 034	26 794	38,17	78,73	30,05
Praha - východ	93 626	32 239	27 807	34,43	86,25	29,70
Praha - západ	76 164	26 824	22 623	35,22	84,34	29,70
Příbram	108 805	50 813	48 076	46,70	94,61	44,19
Rakovník	55 152	13 089	9 906	23,73	75,68	17,96
JIHOČESKÝ KRAJ						
České Budějovice	173 386	84 505	79 086	48,74	93,59	45,61
Český Krumlov	57 388	26 307	24 958	45,84	94,87	43,49
Jindřichův Hradec	93 048	45 402	44 446	48,79	97,89	47,77
Pelhřimov	74 614	46 582	44 806	62,43	95,71	60,05
Písek	72 074	39 000	37 001	54,11	94,87	51,34
Prachatice	50 985	25 955	25 165	50,91	96,96	49,36
Strakonice	71 978	39 035	37 345	54,23	95,67	51,88
Tábor	104 030	50 809	47 172	48,84	92,84	45,34
ZÁPADOČESKÝ KRAJ						
Domažlice	58 729	28 893	27 380	49,20	94,76	46,62
Cheb	86 932	29 345	24 795	33,76	84,49	28,52
Karlovy Vary	122 430	39 097	32 760	31,93	83,79	26,76
Klatovy	89 767	49 545	47 907	55,19	96,69	53,37
Plzeň - město	173 008	51 639	45 402	29,85	87,92	26,24
Plzeň - jih	68 149	26 405	24 708	28,75	93,57	36,26
Plzeň - sever	72 500	21 146	18 658	29,17	88,23	25,74
Rokycany	46 118	12 864	11 666	27,89	90,69	25,30
Sokolov	92 623	28 136	24 170	30,38	85,90	26,10
Tachov	50 036	15 612	13 590	31,20	87,05	27,16
SEVEROČESKÝ KRAJ						
Česká Lípa	102 259	24 906	21 384	24,36	85,86	20,91
Děčín	133 448	32 590	28 013	24,42	85,96	20,99
Chomutov	124 081	30 102	25 814	24,26	84,76	20,80
Jablonec nad Nisou	88 118	23 249	16 939	26,38	72,86	19,22
Liberec	159 196	43 446	33 748	27,29	77,68	21,20
Litoměřice	113 883	33 474	27 138	29,39	81,07	23,83
Louny	86 640	26 310	19 314	30,37	73,41	22,29
Most	120 212	24 022	20 746	19,98	86,36	17,26
Teplice	127 872	31 171	26 940	24,38	84,43	21,07

Ústí nad Labem	118 325	37 229	23 238	23,09	85,34	19,64
VÝCHODOČESKÝ KRAJ						
Havlíčkův Brod	96 113	53 112	49 965	55,26	94,07	51,99
Hradec Králové	162 050	56 819	47 154	35,06	82,99	29,10
Chrudim	106 040	55 371	47 048	52,22	84,97	44,37
Jičín	78 650	29 787	24 503	37,87	82,26	31,15
Náchod	111 939	54 023	42 903	48,26	79,42	38,33
Pardubice	163 121	55 106	46 500	33,78	84,38	28,51
Rychnov nad Kněžnou	78 756	36 856	33 300	46,80	90,35	42,28
Semily	75 547	27 131	22 386	35,91	82,51	29,63
Svitavy	102 455	55 229	49 737	53,91	90,06	48,55
Trutnov	121 414	39 401	30 772	32,45	78,10	25,34
Ústí nad Orlicí	137 102	62 648	55 038	45,69	87,85	40,14

zdroj: ČSÚ 1991

- VYBRANÁ POUTNÍ MÍSTA

Tab. č. 3: Vybraná poutní místa

poutní místo	název poutního místa	poznámka	kraj	okres	obec	počet obyvatel	věřící	religiozita
Bechyně	konventní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Jihočeský	Tábor	Bechyně	5 278	799	15,14
Bor	poutní lorelánská kaple Panny Marie	x	Plzeňský	Tachov	Bor	4 140	415	10,02
Bozkov	farní a poutní kostel Navštívení Panny Marie	x	Liberecký	Semily	Bozkov	560	142	25,36
Stará Boleslav	poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie - Madona staroboleslavská; děkanský kostel sv. Václava s kapitulním kostelem sv. Kosmy a Damiána	x	Středočeský	Praha - východ	Brandýs nad Labem	17 537	2 544	14,51
Broumov	opatský kostel sv. Vojtěcha; poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Královéhradecký	Náchod	Broumov	7 615	1 084	14,24
Bystré	farní kostel Panny Marie Karmelské a sv. Jana Křtitele	x	Pardubický	Svitavy	Bystré	1 581	632	39,97

Hrádek	farní kostel sv. Matouše - Panna Maria Hrádecká	x	Středočeský	Benešov	Ctiboř	116	43	37,07
Čáslav	děkanský kostel sv. Petra a Pavla - Panna Marie Čáslavská	x	Středočeský	Kutná Hora	Čáslav	10 129	1 746	17,24
Hájek	poutní loretánská kaple Panny Marie	x	Středočeský	Praha - západ	Červený Újezd	1 075	134	12,47
Česká Kamenice	poutní kaple Narození Panny Marie	x	Ústecký	Děčín	Česká Kamenice	5 525	538	9,74
Hory u České Třebové	poutní kaple Panny Marie Pomocnice křesťanů	x	Pardubický	Ústí nad Orlicí	Česká Třebová	15 653	2 558	16,34
Dobrá Voda u Českých Budějovic	farní kostel Panny Marie Bolestné	x	Jihočeský	České Budějovice	Dobrá Voda	192	58	30,21
Doksany	farní kostel Narození Panny Marie	x	Ústecký	Litoměřice	Doksany	378	48	12,70
Doksy	poutní a farní kostel sv. Bartoloměje a Panny Marie Montserratské	x	Liberecký	Česká Lípa	Doksy	5 093	545	10,70
Dolní Dobrouč	poutní kaple Panny Marie, Matky ustavičné pomoci	x	Pardubický	Ústí nad Orlicí	Dolní Dobrouč	2 534	786	31,02
Drahov	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Jihočeský	Tábor	Drahov	160	53	33,13
Dobrá Voda	poutní kaple Panny Marie Pomocnice křesťanů	x	Plzeňský	Domažlice	Draženov	392	119	30,36
Dobrš	farní kostel Zvěstování Páně	x	Jihočeský	Strakonice	Dražov	1 009	97	9,61
Družec	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Středočeský	Kladno	Družec	15 754	2 089	13,26
Dvůr Králové nad Labem	děkanský kostel Narození sv. Jana Křtitele; Panna Maria ochránkyně města - filiální kostel	x	Královéhradecký	Trutnov	Dvůr Králové nad Labem	2 616	547	20,91
Golčův Jeníkov	poutní loretánská kaple Panny Marie, děkanský kostel sv. Františka z Assisi	x	Vysočina	Havlíčkův Brod	Golčův Jeníkov	2 696	385	14,28

Hejnice	farní a poutní kostel Navštívení Panny Marie	x	Liberecký	Liberec	Hejnice	5 474	1 344	24,55
Horažďovice	filiální kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Plzeňský	Klatovy	Horažďovice	1 004	273	27,19
Mariánská Hora	poutní kaple Nanebevzetí Panny Marie	x	Pardubický	Ústí nad Orlicí	Horní Čermná	668	52	7,78
Horní Police	arciděkanství poutní kostel Navštívení Panny Marie	x	Liberecký	Česká Lípa	Horní Police	1 510	253	16,75
Dobrá Voda	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie - Panna Maria Těšitelka zarmoucených	x	Jihočeský	České Budějovice	Horní Stropnice	32 401	4 120	12,72
Starý Hrozňatov	farní kostel Narození Panny Marie s poutní loretánskou kaplí Panny Marie	x	Karlovarský	Cheb	Cheb	301	51	16,94
Chlum Sváté Maří	farní a konventní kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Marie Magdaleny	x	Karlovarský	Sokolov	Chlum Sváté Maří	8 702	1 636	18,80
Hemže	poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Pardubický	Ústí nad Orlicí	Choceň	451	44	9,76
Chorušice	poutní a děkanství kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Středočeský	Mělník	Chorušice	461	43	9,33
Chotěšov	farní kostel Narození Panny Marie; poutní kostel Povýšení sv. kříže	x	Plzeňský	Plzeň - jih	Chotěšov	2 806	295	10,51
Chrudim	arciděkanství kostel Nanebevzetí Panny Marie - milostný obraz Nejsvětějšího spasitele	x	Pardubický	Chrudim	Chrudim	23 239	3 995	17,19
Jablonné v Podještědí	farní a poutní kostel sv. Vavřince	x	Liberecký	Česká Lípa	Jablonné v Podještědí	3 754	378	10,07
Jáchymov	farní kostel sv. Jáchyma - Panna Maria z Mariánské	x	Karlovarský	Karlovy Vary	Jáchymov	2 838	336	11,84
Jičín	poutní kostel sv. Ignáce	x	Královéhradecký	Jičín	Jičín	16 795	2 312	13,77
Filipov	poutní kostel Panny Marie Pomocnice Křesťanů	x	Ústecký	Děčín	Jiřikov	3 795	441	11,62

Kadaň	filialní poutní kostel Ctrnácti sv. pomocníků při františkánském klášteře	x	Ústecký	Chomutov	Kadaň	17 604	1 795	10,20
Kájov	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie s kaplí Smrti Panny Marie a kaplí sv. Linharta	x	Jihočeský	Český Krumlov	Kájov	1 687	290	17,19
Nepomuk	poutní kostel sv. Jana Nepomuckého; arciděkanství kostel sv. Jakuba Většího	x	Plzeňský	Plzeň - jih	Klášteř	189	25	13,23
Klatovy	arciděkanství kostel Narození Panny Marie; kaple zjevení Panny Marie	x	Plzeňský	Klatovy	Klatovy	22 133	4 206	19,00
Mariánský Týnec	poutní kostel Zvěstování Páně	x	Plzeňský	Plzeň - sever	Kralovice	3 453	464	13,44
Krásno	farní kostel sv. Kateřiny - Panna Marie Krásenská	x	Karlovarský	Sokolov	Krásno	724	82	11,33
Šipín	poutní kaple Panny Marie	x	Plzeňský	Plzeň - sever	Křelovice	207	17	8,21
Křešice	poutní kostel Navštívení Panny Marie nad pramenem	x	Ústecký	Litoměřice	Křešice	1 462	140	9,58
Kutná Hora	filialní kostel sv. Barbory	x	Středočeský	Kutná Hora	Kutná Hora	20 497	3 199	15,61
Květov	filialní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Ústecký	Chomutov	Květov	113	25	22,12
Lomec	farní kostel Jména Panny Marie	x	Jihočeský	Strakonice	Libějovice	449	110	24,50
Dobrohostov	poutní kaple sv. Anny	x	Vysočina	Havlíčkův Brod	Lípa	1 084	249	22,97
Litomyšl	kapitulní kostel Povýšení sv. Kříže; poutní kostel sv. Anny	x	Pardubický	Svitavy	Litomyšl	10 154	2 793	27,51
Loučim	farní kostel Narození Panny Marie	x	Plzeňský	Domažlice	Loučim	127	43	33,86
Luže	farní kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů	x	Pardubický	Chrudim	Luže	2 541	552	21,72
Mariánské Radčice	poutní a farní kostel Panny Marie Bolestné	x	Ústecký	Most	Mariánské Radčice	441	28	6,35

Říp	filiiální kostel sv. Jiří	národní kulturní památka	Ústecký	Litoměřice	Mněteš	538	78	14,50
Mnichovice	děkanský kostel Narození Panny Marie	x	Středočeský	Praha - východ	Mnichovice	3 180	587	18,46
Kláster	farní kostel Nejsvětější Trojice	x	Jihočeský	Jindřichův Hradec	Nová Bystřice	3 258	355	10,90
Nová Včelnice	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Jihočeský	Jindřichův Hradec	Nová Včelnice	2 306	379	16,44
Křemešník	poutní kostel Nejsvětější Trojice	x	Vysočina	Pelhřimov	Nový Rychnov	991	318	32,09
Zelená Lhota	farní kostel sv. Wolfganga	x	Plzeňský	Klatovy	Nýrsko	4 990	735	14,73
Opočno	poutní kostel Narození Páně	x	Královéhradecký	Rychnov nad Kněžnou	Opočno	121	17	14,05
Osek	farní kostel sv. Petra a Pavla	x	Ústecký	Teplice	Osek	4 800	355	7,40
Ostrov	farní kostel sv. Michaela archanděla - Panna Maria Věrná	x	Karlovarský	Karlovy Vary	Ostrov nad Ohří	17 859	2 123	11,89
Petrovice	farní kostel Navštívení Panny Marie	x	Středočeský	Rakovník	Petrovice	248	29	11,69
Svatá Anna	poutní kostel sv. Anny	x	Plzeňský	Tachov	Planá	5 458	635	11,63
Přeštice	děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Plzeňský	Plzeň - jih	Přeštice	7 275	864	11,88
Svatá Hora	proboštský kostel Nanebevzetí Panny Marie - Panna Maria Svatohorská	x	Středočeský	Příbram	Příbram	33 084	5 496	16,61
Pyšely	poutní loiteránská kaple Panny Marie	x	Středočeský	Praha - východ	Pyšely	1 744	236	13,53
Dolní Ročov	farní a klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Ústecký	Louny	Ročov	531	50	9,42
Levý Hradec	filiiální kostel sv. Klimenta	národní kulturní památka (nejstarší křesťanský chrám v Čechách)	Středočeský	Praha - západ	Roztoky	8 140	1 612	19,80
Rožďalovice	děkanský kostel sv. Havla - milostný obraz Panny Marie Karmelské	x	Středočeský	Nymburk	Rožďalovice	1 678	202	12,04

Rumburk	loretánská kaple Panny Marie	x	Ústecký	Děčín	Rumburk	10 770	1 160	10,77
Římov	děkanský kostel sv. Ducha s poutní loretánskou kaplí	x	Jihočeský	České Budějovice	Římov	813	206	25,34
Sázava	farní kostel sv. Prokopa	národní kulturní památka (původní hrob sv. Prokopa - opata a patrona Čech)	Středočeský	Kutná Hora	Sázava	3 764	532	14,13
Slapy	poutní kaple Nanebevzetí Panny Marie	x	Středočeský	Praha - západ	Slapy	871	145	16,65
Maková Hora	farní kostel Panny Marie Karmelské a sv. Jana Křtitele	x	Středočeský	Příbram	Smolotely	229	82	35,81
Smržov	poutní kaple Navštívení Panny Marie	x	Královéhradecký	Hradec Králové	Smržov	465	93	20,00
Stožec	poutní kaple Panny Marie	x	Jihočeský	Prachatice	Stožec	196	45	22,96
Stříbro	děkanský kostel Všech svatých - Panna Marie Bolestná	x	Plzeňský	Tachov	Stříbro	7 926	903	11,39
Sudějov	farní kostel sv. Anny	x	Středočeský	Kutná Hora	Sudějov	67	22	32,84
Svatý Jan pod Skalou	farní kostel Narození sv. Jana Křtitele	x	Středočeský	Beroun	Svatý Jan pod Skalou	163	40	24,54
Klokoty	poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie - Panna Maria Klokotská	x	Jihočeský	Tábor	Tábor	34 430	6 186	17,97
Kláster Teplá	opatský kostel Zvěstování Páně	x	Karlovarský	Karlovy Vary	Teplá	2 981	416	13,96
Tetín	filialiální kostel sv. Jana Nepomuckého; farní kostel sv. Ludmily, Kaple sv. Kateřiny	x	Středočeský	Beroun	Tetín	821	94	11,45
Tismice	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Středočeský	Kolín	Tismice	507	79	15,58
Trutnov	arciděkanský kostel Narození Panny Marie	x	Královéhradecký	Trutnov	Trutnov	30 312	3 999	13,19
Hory Matky Boží	poutní kaple Proměnění Páně	x	Plzeňský	Klatovy	Velhartice	841	270	32,10

Luka	farní kostel sv. Vavřínce - Panna Maria lochotínská	x	Karlovarský	Karlovy Vary	Věrušičky	361	29	8,03
Vlašim	poutní loretánská kaple Panny Marie	x	Středočeský	Benešov	Vlašim	11 723	2 834	24,17
Vojslavice	farní kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Vysočina	Pelhřimov	Vojslavice	81	36	44,44
Votice	konventní kostel sv. Františka z Assisi; poutní kaple sv. Vojtěcha	x	Středočeský	Benešov	Votice	4 552	969	21,29
Svatá Anna	poutní kostel sv. Anny	x	Plzeňský	Domažlice	Všeruby	796	116	14,57
Vyšší brod	poutní kaple Panny Marie Sněžné; opatský kostel Nanebevzetí Panny Marie	x	Jihočeský	Český Krumlov	Vyšší Brod	2 447	378	15,45
Svatá Dobrotivá	farní kostel Zvěstování Páně	x	Středočeský	Beroun	Zaječov	1 406	131	9,32
Budeč	děkanský kostel sv. Petra a Pavla	národní kulturní památka	Středočeský	Kladno	Zákolany	544	53	9,74
Zdílava	filialní kostel sv. Jana Křtitele	x	Liberecký	Liberec	Zdílava	284	49	17,25
Železná Ruda	farní kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů	x	Plzeňský	Klatovy	Železná Ruda	1 846	217	11,76

zdroj: ČSÚ 2011, Z. Boháč, 1995

Tab. č. 4: Vybraná poutní místa

obec	počet obyvatel	věřící	% celkem věřících	z toho % katolíků	vznik - vysvětlivka	vznik	význam - vysvětlivka	význam	druh - vysvětlivka	druh
Bechyně	5 278	799	15,14	47,68	1 - do 16. st.	1	¹ - nadregionální	4	1 - kostel	1
Bor	4 140	415	10,02	44,58	2 - 17. - 18. st.	1	2 - regionální	4	2 - kaple	2
Bozkov	560	142	25,36	40,14	3 - do roku 1989	1	3 - lokální	3	3 - klášter	1
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	17 537	2 544	14,51	36,56	4 - od roku 1989	3	4 - ostatní	1		1
Broumov	7 615	1 084	14,24	33,76		1		3		1
Bystré	1 581	632	39,97	74,84		2		3		1
Ctiboř	116	43	37,07	72,09		3		3		1
Čáslav	10 129	1 746	17,24	40,66		1		3		1
Červený Újezd	1 075	134	12,47	30,60		2		3		3
Česká Kamenice	5 525	538	9,74	34,01		1		3		2
Česká Třebová	15 653	2 558	16,34	43,28		2		3		2
Dobrá Voda	192	58	30,21	62,07		2		2		1
Doksany	378	48	12,70	39,58		1		4		1

Doksy	5 093	545	10,70	34,13		2		3		1
Dolní Dobrouč	2 534	786	31,02	73,16		3		3		2
Drahov	160	53	33,13	84,91		1		2		1
Draženov	392	119	30,36	71,43		3		2		2
Družec	1 009	97	9,61	35,05		1		3		1
Dvůr Králové nad Labem	15 754	2 089	13,26	31,69		1		3		1
Golčův Jeníkov	2 616	547	20,91	60,33		1		3		1
Hejnice	2 696	385	14,28	31,43		2		4		2
Horázdovice	5 474	1 344	24,55	60,94		1		2		1
Horní Černná	1 004	273	27,19	29,67		1		3		1
Horní Police	668	52	7,78	28,85		2		3		2
Horní Stropnice	1 510	253	16,75	52,17		1		2		1
Cheb	32 401	4 120	12,72	24,85		2		2		1
Chlum Sváté Maří	301	51	16,94	35,29		2		2		1
Choceň	8 702	1 636	18,80	46,94		1		2		1
Chorušice	451	44	9,76	25,00		1		3		1
Chotěšov	2 806	295	10,51	40,34		2		3		1
Chotěšov	461	43	9,33	51,16		1		3		1
Chrudim	23 239	3 995	17,19	40,53		2		3		1
Jablonné v Podještědí	3 754	378	10,07	37,83		2		1		1
Jáchymov	2 838	336	11,84	30,36		3		3		1
Jičín	16 795	2 312	13,77	35,73		2		3		1
Jiříkov	3 795	441	11,62	28,34		3		1		1
Kadaň	17 604	1 795	10,20	30,42		1		3		1
Kájov	1 687	290	17,19	41,03		1		2		1
Klášteř	189	25	13,23	56,00		1		2		1
Klatovy	22 133	4 206	19,00	50,59		1		3		1
Kralovice	3 453	464	13,44	45,47		1		2		1
Krásno	724	82	11,33	29,27		1		3		1
Křelovice	207	17	8,21	17,65		4		3		2
Křešice	1 462	140	9,58	37,14		1		3		1
Kutná Hora	20 497	3 199	15,61	37,76		1		2		1
Květov	113	25	22,12	68,00		2		2		1
Libějovice	449	110	24,50	60,91		2		2		1
Lípa	1 084	249	22,97	64,26		3		3		2
Litomyšl	10 154	2 793	27,51	58,50		1		3		1
Loučim	127	43	33,86	72,09		1		3		1
Luže	2 541	552	21,72	53,99		1		3		1
Mariánské Radčice	441	28	6,35	42,86		1		3		1
Mnetěš	538	78	14,50	38,46		1		2		1
Mnichovice	3 180	587	18,46	39,35		1		3		1
Nová Bystřice	3 258	355	10,90	41,97		2		3		1
Nová Včelnice	2 306	379	16,44	44,06		2		3		1
Nový Rychnov	991	318	32,09	68,87		1		3		1
Nýrsko	4 990	735	14,73	46,94		2		3		1
Opočno	121	17	14,05	52,94		1		3		1
Osek	4 800	355	7,40	25,63		2		4		1
Ostrov	17 859	2 123	11,89	29,02		1		3		1
Petrovice	248	29	11,69	41,38		2		3		1
Planá	5 458	635	11,63	35,75		1		3		1

Přeštice	7 275	864	11,88	45,60		1		2		1
Příbram	33 084	5 496	16,61	42,58		1		1		1
Pyšely	1 744	236	13,53	46,19		2		3		2
Ročov	531	50	9,42	24,00		1		4		1
Roztoky	8 140	1 612	19,80	34,93		1		2		1
Rožďalovice	1 678	202	12,04	35,64		2		3		1
Rumburk	10 770	1 160	10,77	30,43		2		4		2
Římov	813	206	25,34	60,68		2		2		1
Sázava	3 764	532	14,13	37,22		1		2		1
Slapy	871	145	16,65	34,48		1		3		2
Smolotely	229	82	35,81	59,76		2		2		1
Smržov	465	93	20,00	55,91		3				2
Stožec	196	45	22,96	51,11		2		3		2
Stradonice	119	10	8,40	0,00		2		3		1
Stříbro	7 926	903	11,39	36,32		2		3		1
Sudějov	67	22	32,84	45,45		2		3		1
Svatý Jan pod Skalou	163	40	24,54	50,00		1		2		1
Tábor	34 430	6 186	17,97	45,49		1		2		1
Teplá	2 981	416	13,96	26,92		1		2		1
Tetín	821	94	11,45	43,62		1		3		1
Tismice	507	79	15,58	37,97		1		3		1
Trutnov	30 312	3 999	13,19	31,93		2		3		1
Velhartice	841	270	32,10	64,07		3		2		2
Verušičky	361	29	8,03	37,93		1		3		1
Vlašim	11 723	2 834	24,17	52,51		2		4		2
Vojslavice	81	36	44,44	77,78		1		3		1
Votice	4 552	969	21,29	58,72		1		3		1
Všeruby	796	116	14,57	41,38		2		3		1
Vyšší Brod	2 447	378	15,45	40,21		3		2		2
Zaječov	1 406	131	9,32	26,72		1		3		1
Zákolany	544	53	9,74	35,85		1		2		1
Zdislava	284	49	17,25	38,78		2		3		1
Železná Ruda	1 846	217	11,76	29,95		2		3		1

zdroj: ČSÚ 2011, Z. Boháč, 1995

- RELIGIOZITA VYBRANÝCH UKAZATELŮ
 - ČECHY

Tab. č. 5: Religiozita v obcích Čech podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	25	6 311	1 159	644	18,36	55,57
500 - 1999	24	24 829	4 399	2 164	17,72	49,19

2000 - 4999	21	70 371	10 080	4 502	14,32	44,66
5000 - 19999	19	205 006	31 279	12 860	15,26	41,11
20000 - 50000	7	196 096	31 201	12 410	15,91	39,77

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 6: Religiozita v obcích Čech podle významu

Religiozita v závislosti na významu poutního místa						
význam poutního místa	Počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	4	58 170	8 859	3 538	15,23	39,94
regionální	26	137 685	22 464	9 212	16,32	41,01
lokální	59	266 442	40 749	17 180	15,29	42,16
ostatní	8	40 316	6 046	2 650	15,00	43,83

zdroj: ČSÚ 2011, Kučera, Kučerová, Hupková

Tab. č. 7: Religiozita v obcích Čech podle druhu

Religiozita v závislosti na druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	78	439 582	67 704	27 705	15,40	40,92
kaple	18	61 956	10 280	4 834	16,59	47,02
klášter	1	1 075	134	41	12,47	30,60

zdroj: ČSÚ 2011, Z. Boháč, 1995

Tab. č. 8: Religiozita v obcích podle období vzniku

Religiozita v závislosti na období vzniku poutního místa						
období vzniku poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 16. století	51	279 436	45 258	19 650	16,20	43,42
17. - 18. století	35	190 921	27 584	10 542	14,45	38,22
19. století - 1989	10	32 049	5 259	2 385	16,41	45,35
po roce 1989	1	207	17	3	8,21	17,65

zdroj: ČSÚ 2011, Boháč, Z.1995

○ STŘEDOČESKÝ KRAJ

Tab. č. 9: Religiozita v obcích Středočeského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Středočeského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	5	823	216	122	26,25	56,48
500 - 1999	8	8 646	1 074	397	12,42	36,96
2000 - 4999	4	14 302	2 383	1 117	16,66	46,87
5000 - 19999	4	63 283	10 825	4 353	17,11	40,21
20000 - 50000	2	53 581	8 695	3 548	16,23	40,81

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 10: Religiozita v obcích Středočeského kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Středočeského kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	2	50 621	8 040	3 270	15,88	40,67
regionální	6	33 337	5 518	2 057	16,55	37,28
lokální	15	44 954	6 801	2 722	15,13	40,02
ostatní	1	11 723	2 834	1 488	24,17	52,51

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 11: Religiozita v obcích Středočeského kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Středočeského kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	20	125 222	19 844	7 849	15,85	39,55
kaple	3	14 338	3 215	1 647	22,42	51,23
klášter	1	1 075	134	41	12,47	30,60

zdroj: ČSÚ 2011

○ JIHOČESKÝ KRAJ

Tab. č. 12: Religiozita v obcích Jihočeského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Jihočeského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	5	1 116	276	171	24,73	61,96
500 - 1999	3	3 509	593	278	16,90	46,88
2000 - 4999	3	8 011	1 112	468	13,88	42,09
5000 - 19999	1	5 278	799	381	15,14	47,68
20000 - 5000	2	66 831	10 306	3 838	15,42	37,24

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 13: Religiozita v obcích Jihočeského kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Jihočeského kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	0	0	0	0	0	0
regionální	8	72 579	11 401	4 382	15,71	38,44
lokální	5	6 888	886	373	12,86	42,10
ostatní	1	5 278	799	381	15,14	47,68

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 14: Religiozita v obcích Jihočeského kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Jihočeského kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	12	82 102	12 663	4 961	15,42	39,18
kaple	2	2 643	423	175	16,00	41,37
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ PLZEŇSKÝ KRAJ

Tab. č. 15: Religiozita v obcích Plzeňského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Plzeňského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	5	1 376	247	155	17,95	62,75
500 - 1999	4	4 487	876	367	19,52	41,89
2000 - 4999	4	18 041	2 249	968	12,47	43,04
5000 - 19999	2	15 201	1 767	722	11,62	40,86
20 000 - 50000	1	22 133	4 206	2 128	19,00	50,59

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 16: Religiozita v obcích Plzeňského kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Plzeňského kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	0	0	0	0	0	0
regionální	5	12 150	1 742	877	14,34	50,34
lokální	10	44 948	7 188	3 278	15,99	45,60
ostatní	1	4 140	415	185	10,02	44,58

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 17: Religiozita v obcích Plzeňského kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Plzeňského kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	12	26 832	3 804	1 696	14,18	44,58
kaple	4	34 406	5 541	2 644	16,10	47,72
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ KARLOVARSKÝ KRAJ

Tab. č. 18: Religiozita v obcích Karlovarského kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Karlovarského kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	2	662	80	29	12,08	36,25
500 - 1999	1	724	82	24	11,33	29,27
2000 - 4999	2	5 819	752	214	12,92	28,46
5000 - 19999	2	26 561	3 759	1 384	14,15	36,82
10000 - 50000	1	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 19: Religiozita v obcích Karlovarského kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Karlovarského kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	0	0	0	0	0	0
regionální	3	11 984	2 103	898	17,55	42,70
lokální	4	21 782	2 570	1 521	11,80	59,18
ostatní	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 20: Religiozita v obcích Karlovarského kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Karlovarského kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	7	33 766	4 673	1 651	13,84	35,33
kaple	0	0	0	0	0	0
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ ÚSTECKÝ KRAJ

Tab. č. 21: Religiozita v obcích Ústeckého kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Ústeckého kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	3	932	101	48	10,84	47,52
500 - 1999	2	1 069	128	42	11,97	32,81
2000 - 4999	3	10 057	936	268	9,31	28,63
5000 - 19999	3	33 899	3 493	1 082	10,30	30,98
20000 - 50000	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 22: Religiozita v obcích Ústeckého kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Ústeckého kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	1	3 795	441	125	11,62	28,34
regionální	2	651	103	47	15,82	45,63
lokální	4	25 032	2 501	793	9,99	31,71
ostatní	4	16 479	1 613	475	9,79	29,45

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 23: Religiozita v obcích Ústeckého kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Ústeckého kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	9	29 662	2 960	904	9,98	30,54
kaple	2	16 295	1 698	536	10,42	31,57
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ LIBERECKÝ KRAJ

Tab. č. 24: Religiozita v obcích Libereckého kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Libereckého kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	1	284	49	19	17,25	38,78
500 - 1999	2	2 070	395	189	19,08	47,85
2000 - 4999	1	3 754	378	143	10,07	37,83
5000 - 19999	2	10 567	1 889	1 005	17,88	53,20
20000 - 50000	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 25: Religiozita v obcích Libereckého kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Libereckého kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	1	3 754	378	143	10,07	37,83
regionální	2	6 984	1 597	951	22,87	59,55
lokální	3	5 937	736	262	12,40	35,60
ostatní	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 26: Religiozita v obcích Libereckého kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Libereckého kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	6	16 675	2 711	1 356	16,26	50,02
kaple	0	0	0	0	0	0
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ

Tab. č. 27: Religiozita v obcích Královéhradeckého kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	2	586	110	61	18,77	55,45
500 - 1999	0	0	0	0	0	0
2000 - 4999	1	2 616	547	330	20,91	60,33
5000 - 19999	2	24 410	3 396	1 192	13,91	35,10
20000 - 50000	1	30 312	3 999	1 277	13,19	31,93

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 28: Religiozita v obcích Královéhradeckého kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	0	0	0	0	0	0
regionální	0	0	0	0	0	0
lokální	6	57 924	8 052	2 860	13,90	35,52
ostatní	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 29: Religiozita v obcích Královéhradeckého kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	5	57 459	7 959	2 808	13,85	35,28
kaple	1	465	93	52	20,00	55,91
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ PARDUBICKÝ KRAJ

Tab. č. 30: Religiozita v obcích Pardubického kraje podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích Pardubického kraje podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	1	451	44	11	9,76	25,00
500 - 1999	2	4 122	1 184	771	28,72	65,12
2000 - 4999	2	33 393	6 788	3 253	20,33	47,92
5000 - 19999	2	25 807	5 351	2 741	20,73	51,22
20000 - 50000	1	15 653	2 558	1 107	16,34	43,28

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 31: Religiozita v obcích Pardubického kraje podle významu

Religiozita ve vybraných obcích Pardubického kraje podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	0	0	0	0	0	0
regionální	0	0	0	0	0	0
lokální	8	56 821	11 412	5 732	20,08	50,23
ostatní	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 32: Religiozita v obcích Pardubického kraje podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích Pardubického kraje podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	5	37 966	8 016	4 035	21,11	50,34
kaple	3	18 855	3 396	1 697	18,01	49,97
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

○ KRAJ VYSOČINA

Tab. č. 33: Religiozita v obcích kraje Vysočiny podle velikostních kategorií

Religiozita ve vybraných obcích kraje Vysočina podle velikostních kategorií v roce 2011						
velikost obce podle počtu obyvatel	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
do 499	1	81	36	28	44,44	77,78
500 - 1999	2	2 075	567	379	27,33	66,84
2000 - 4999	1	2 696	385	121	14,28	31,43
5000 - 19999	0	0	0	0	0	0
20000 - 50000	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 34: Religiozita v obcích kraje Vysočina podle významu

Religiozita ve vybraných obcích kraje Vysočina podle významu poutního místa						
význam poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
nadregionální	0	0	0	0	0	0
regionální	0	0	0	0	0	0
lokální	3	2 156	603	407	27,97	67,50
ostatní	1	2 696	385	121	14,28	31,43

zdroj: ČSÚ 2011

Tab. č. 35: Religiozita v obcích kraje Vysočina podle druhu

Religiozita ve vybraných obcích kraje Vysočina podle druhu poutního místa						
druh poutního místa	počet vybraných obcí	celkový počet obyvatel	celkový počet obyvatel hlásících se k víře	celkový počet obyvatel hlásících se ke katolické víře	% obyvatel hlásících se k víře	z toho % obyvatel hlásících se ke katolické víře
kostel	2	1 072	354	247	33,02	69,77
kaple	2	3 780	634	281	16,77	44,32
klášter	0	0	0	0	0	0

zdroj: ČSÚ 2011

- VĚŘÍCÍ VE VYBRANÝCH OBCÍCH V LETECH 1991 - 2011

Tab. č. 36: Podíly věřících ve sledovaném území v letech 1991 - 2011

Religiozita ve vybraných obcích sledovaného území v roce 1991				
obec	počet obyvatel	věřící	nevěřící	religiozita
Bechyně	6 151	2 236	3 915	36,35
Bor	3 787	1 224	2 563	32,32
Bozkov	566	325	241	57,42
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	15 644	4 816	10 828	30,78
Broumov	8 076	2 867	5 209	35,50
Bystré	1 602	1 089	513	67,98
Ctiboř	119	106	13	89,08
Čáslav	10 107	3 715	6 392	36,76
Červený Újezd	768	228	540	29,69
Česká Kamenice	5 646	1 201	4 445	21,27
Česká Třebová	17 091	5 290	11 801	30,95
Dobrá Voda	254	185	69	72,83
Doksany	371	119	252	32,08
Doksy	5 075	1 385	3 690	27,29
Dolní Dobrouč	2 390	1 623	767	67,91
Drahov	195	173	22	88,72
Draženov	369	238	131	64,50
Drážov	311	237	74	76,21
Družec	806	168	638	20,84
Dvůr Králové nad Labem	16 976	5 001	11 975	29,46
Golčův Jeníkov	2 746	1 533	1 213	55,83
Hejnice	2 537	674	1 863	26,57
Horažďovice	5 820	3 450	2 370	59,28
Horní Čermná	1 061	579	482	54,57
Horní Police	606	159	447	26,24
Horní Stropnice	1 522	793	729	52,10
Cheb	31 847	8 966	22 881	28,15
Chlum Svaté Maří	283	111	172	39,22
Choceň	9 249	3 575	5 674	38,65
Chorušice	444	242	202	54,50
Chotěšov	374	155	219	41,44
Chotěšov	2 592	1 016	1 576	39,20
Chrudim	23 643	8 666	14 977	36,65
Jablonné v Podještědí	3 824	1 091	2 733	28,53
Jáchymov	2 716	899	1 817	33,10
Jičín	16 803	5 194	11 609	30,91
Jířikov	3 638	1 092	2 546	30,02
Kadaň	17 796	4 822	12 974	27,10

Kájov	1 166	533	633	45,71
Klášter	155	85	70	54,84
Klatovy	23 098	10 542	12 556	45,64
Kralovice	3 340	1 036	2 304	31,02
Krásno	557	237	320	42,55
Křelovice	227	62	165	27,31
Křešice	1 358	434	924	31,96
Kutná Hora	21 561	7 230	14 331	33,53
Květov	125	76	49	60,80
Libějovice	487	343	144	70,43
Lípa	900	513	387	57,00
Litomyšl	10 187	4 855	5 332	47,66
Loučim	131	92	39	70,23
Luže	2 631	1 385	1 246	52,64
Mariánské Radčice	581	115	466	19,79
Mnetěš	416	174	242	41,83
Mnichovice	1 974	858	1 116	43,47
Nová Bystřice	3 303	1 398	1 905	42,33
Nová Včelnice	2 569	1 125	1 444	43,79
Nový Rychnov	1 014	782	232	77,12
Nýrsko	4 989	2 041	2 948	40,91
Opočno	105	63	42	60,00
Osek	5 194	908	4 286	17,48
Ostrov	17 872	4 542	13 330	25,41
Petrovice	259	102	157	39,38
Planá	5 045	1 463	3 582	29,00
Přeštice	6 382	2 248	4 134	35,22
Příbram	36 898	12 902	23 996	34,97
Pyšely	1 116	464	652	41,58
Ročov	568	192	376	33,80
Roztoky	5 756	2 041	3 715	35,46
Rožďalovice	1 557	552	1 005	35,45
Rumburk	10 789	2 756	8 033	25,54
Římov	420	318	102	75,71
Sázava	3 688	1 115	2 573	30,23
Slapy	595	266	329	44,71
Smolotely	243	141	102	58,02
Smržov	361	229	132	63,43
Stožec	168	67	101	39,88
Strakonice	24 705	10 816	13 889	43,78
Stříbro	7 764	2 241	5 523	28,86
Sudějov	70	42	28	60,00
Svatý Jan pod Skalou	92	41	51	44,57
Tábor	36 342	13 163	23 179	36,22
Teplá	2 924	1 321	1 603	45,18

Tetín	720	167	553	23,19
Tismice	381	167	214	43,83
Trutnov	31 999	8 927	23 072	27,90
Velhartice	977	692	285	70,83
Verušičky	327	117	210	35,78
Vlašim	12 809	6 727	6 082	52,52
Vojslavice	123	110	13	89,43
Votice	4 514	2 556	1 958	56,62
Všeruby	833	346	487	41,54
Vyšší Brod	2 606	1 053	1 553	40,41
Zaječov	1 359	331	1 028	24,36
Zákolany	516	165	351	31,98
Zdislava	233	80	153	34,33
Železná Ruda	1 680	426	1 254	25,36

zdroj: ČSÚ 1991

Religiozita ve vybraných obcích sledovaného území v roce 2001				
obec	počet obyvatel	věřící	nevěřící	religiozita
Bechyně	5931	1490	4441	25,12
Bor	3961	750	3211	18,93
Bozkov	560	225	335	40,18
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	15298	3122	12176	20,41
Broumov	8361	1949	6412	23,31
Bystré	216	140	76	64,81
Bystré	1692	928	764	54,85
Ctiboř	108	78	30	72,22
Čáslav	9904	2588	7316	26,13
Červený Újezd	763	140	623	18,35
Česká Kamenice	5492	837	4655	15,24
Česká Třebová	17036	3800	13236	22,31
Dobrá Voda	214	99	115	46,26
Dobrá Voda	342	297	45	86,84
Doksany	369	72	297	19,51
Doksy	5063	885	4178	17,48
Dolní Dobrouč	2564	1260	1304	49,14
Drahov	171	119	52	69,59
Draženov	375	201	174	53,60
Drážov	282	142	140	50,35
Družec	821	127	694	15,47
Dvůr Králové nad Labem	16381	3162	13219	19,30
Golčův Jeníkov	2604	1035	1569	39,75
Hejnice	2704	578	2126	21,38
Horažďovice	5716	2463	3253	43,09
Horní Čermná	1048	454	594	43,32

Horní Police	645	72	573	11,16
Horní Stropnice	1548	482	1066	31,14
Cheb	32893	6054	26839	18,41
Chlum Svaté Maří	298	73	225	24,50
Choceň	9039	2440	6599	26,99
Chorušice	452	145	307	32,08
Chotěšov	453	74	379	16,34
Chotěšov	2603	627	1976	24,09
Chrudim	23898	6195	17703	25,92
Jablonné v Podještědí	3690	613	3077	16,61
Jáchymov	2830	530	2300	18,73
Jičín	16489	3505	12984	21,26
Jířkov	304	106	198	34,87
Jířkov	3920	643	3277	16,40
Kadaň	17579	3025	14554	17,21
Kájov	1237	306	931	24,74
Klášter	173	36	137	20,81
Klatovy	23033	7101	15932	30,83
Kralovice	3490	740	2750	21,20
Krásno	652	141	511	21,63
Křelovice	222	32	190	14,41
Křešice	1386	267	1119	19,26
Kutná Hora	21453	4813	16640	22,44
Květov	107	48	59	44,86
Libějovice	449	175	274	38,98
Lípa	629	440	189	69,95
Lípa	1020	362	658	35,49
Litomyšl	10358	3835	6523	37,02
Loučim	124	62	62	50,00
Luže	2612	950	1662	36,37
Mariánské Radčice	380	27	353	7,11
Mnetěš	459	109	350	23,75
Nová Včelnice	2476	678	1798	27,38
Nýrsko	5109	1213	3896	23,74
Opočno	119	44	75	36,97
Ostrov	17451	2879	14572	16,50
Petrovice	242	44	198	18,18
Planá	5400	975	4425	18,06
Přeštice	6453	1406	5047	21,79
Příbram	35886	8785	27101	24,48
Pyšely	1196	300	896	25,08
Ročov	572	96	476	16,78
Roztoky	5733	1444	4289	25,19
Rožďalovice	1628	365	1263	22,42
Rumburk	11024	1723	9301	15,63

Římov	402	265	137	65,92
Sázava	3728	769	2959	20,63
Slapy	627	179	448	28,55
Smolotely	235	134	101	57,02
Smržov	388	179	209	46,13
Stožec	219	42	177	19,18
Strakonice	23800	7294	16506	30,65
Stříbro	7781	1520	6261	19,53
Sudějov	60	29	31	48,33
Svatý Jan pod Skalou	111	33	78	29,73
Tábor	36557	9283	27274	25,39
Teplá	3101	805	2296	25,96
Tetín	704	97	607	13,78
Tismice	382	76	306	19,90
Trutnov	31997	5894	26103	18,42
Velhartice	939	476	463	50,69
Verušičky	350	80	270	22,86
Vlašim	12270	4907	7363	39,99
Vojslavice	109	76	33	69,72
Votice	4462	1791	2671	40,14
Všeruby	856	190	666	22,20
Vyšší Brod	2561	664	1897	25,93
Zaječov	1345	207	1138	15,39
Zákolany	485	70	415	14,43
Zdislava	245	66	179	26,94
Železná Ruda	2017	313	1704	15,52

zdroj: ČSÚ 2001

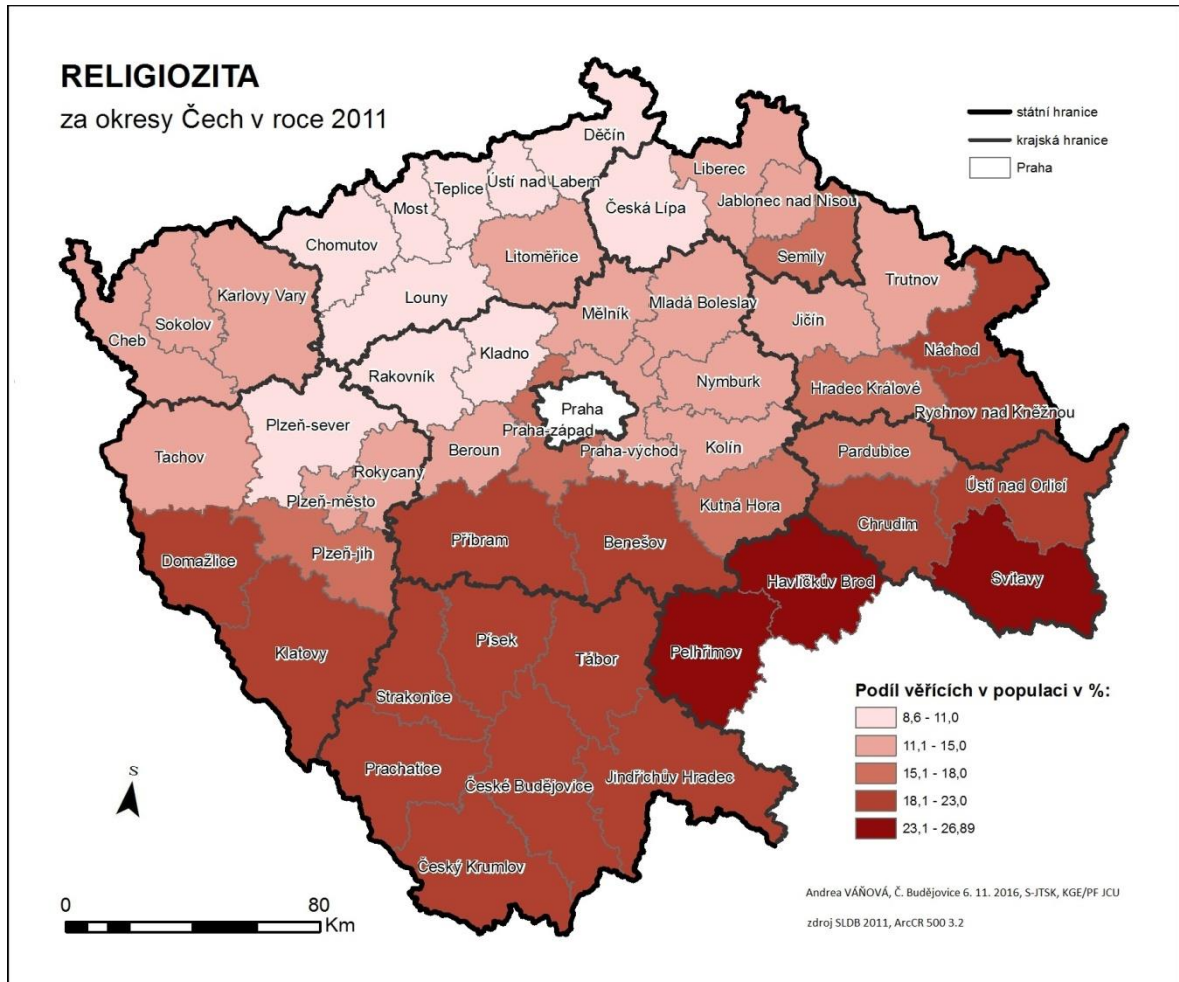
Religiozita ve vybraných obcích sledovaného území v roce 2011			
obec	počet obyvatel	věřící	religiozita
Bechyně	5 278	799	15,14
Bor	4 140	415	10,02
Bozkov	560	142	25,36
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	17 537	2 544	14,51
Broumov	7 615	1 084	14,24
Bystré	1 581	632	39,97
Ctiboř	116	43	37,07
Čáslav	10 129	1 746	17,24
Červený Újezd	1 075	134	12,47
Česká Kamenice	5 525	538	9,74
Česká Třebová	15 653	2 558	16,34
Dobrá Voda	192	58	30,21
Doksany	378	48	12,70
Doksy	5 093	545	10,70

Dolní Dobrouč	2 534	786	31,02
Drahov	160	53	33,13
Draženov	392	119	30,36
Družec	1 009	97	9,61
Dvůr Králové nad Labem	15 754	2 089	13,26
Golčův Jeníkov	2 616	547	20,91
Hejnice	2 696	385	14,28
Horažďovice	5 474	1 344	24,55
Horní Čermná	1 004	273	27,19
Horní Police	668	52	7,78
Horní Stropnice	1 510	253	16,75
Cheb	32 401	4 120	12,72
Chlum Svate Maří	301	51	16,94
Choceň	8 702	1 636	18,80
Chorušice	451	44	9,76
Chotěšov	461	43	9,33
Chotěšov	2 806	295	10,51
Chrudim	23 239	3 995	17,19
Jablonné v Podještědí	3 754	378	10,07
Jáchymov	2 838	336	11,84
Jičín	16 795	2 312	13,77
Jířkov	3 795	441	11,62
Kadaň	17 604	1 795	10,20
Kájov	1 687	290	17,19
Klášter	189	25	13,23
Klatovy	22 133	4 206	19,00
Kralovice	3 453	464	13,44
Krásno	724	82	11,33
Křelovice	207	17	8,21
Křešice	1 462	140	9,58
Kutná Hora	20 497	3 199	15,61
Květov	113	25	22,12
Libějovice	449	110	24,50
Lípa	1 084	249	22,97
Litomyšl	10 154	2 793	27,51
Loučim	127	43	33,86
Luže	2 541	552	21,72
Mariánské Radčice	441	28	6,35
Mnetěš	538	78	14,50
Mnichovice	3 180	587	18,46
Nová Bystřice	3 258	355	10,90
Nová Včelnice	2 306	379	16,44
Nový Rychnov	991	318	32,09
Nýrsko	4 990	735	14,73
Opočno	121	17	14,05

Osek	4 800	355	7,40
Ostrov	17 859	2 123	11,89
Petrovice	248	29	11,69
Planá	5 458	635	11,63
Přeštice	7 275	864	11,88
Příbram	33 084	5 496	16,61
Pyšely	1 744	236	13,53
Ročov	531	50	9,42
Roztoky	8 140	1 612	19,80
Rožďalovice	1 678	202	12,04
Rumburk	10 770	1 160	10,77
Římov	813	206	25,34
Sázava	3 764	532	14,13
Slapy	871	145	16,65
Smolotely	229	82	35,81
Smržov	465	93	20,00
Stožec	196	45	22,96
Stradonice	119	10	8,40
Stříbro	7 926	903	11,39
Sudějov	67	22	32,84
Svatý Jan pod Skalou	163	40	24,54
Tábor	34 430	6 186	17,97
Teplá	2 981	416	13,96
Tetín	821	94	11,45
Tismice	507	79	15,58
Trutnov	30 312	3 999	13,19
Velhartice	841	270	32,10
Verušičky	361	29	8,03
Vlašim	11 723	2 834	24,17
Vojslavice	81	36	44,44
Votice	4 552	969	21,29
Všeruby	796	116	14,57
Vyšší Brod	2 447	378	15,45
Zaječov	1 406	131	9,32
Zákolany	544	53	9,74
Zdislava	284	49	17,25
Železná Ruda	1 846	217	11,76

zdroj: ČSÚ 2011

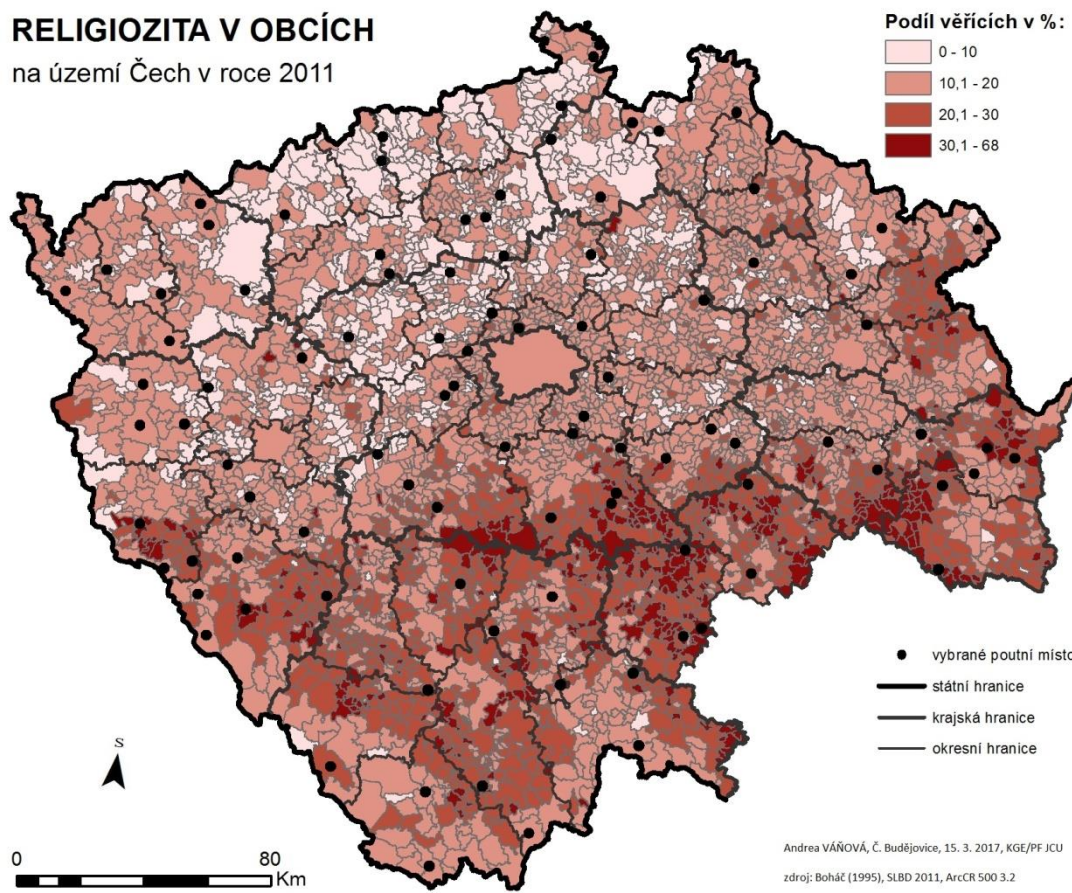
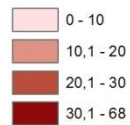
9.2 GRAFICKÉ VÝSTUPY

RELIGIOZITA V OBCÍCH

na území Čech v roce 2011

Podíl věřících v %:

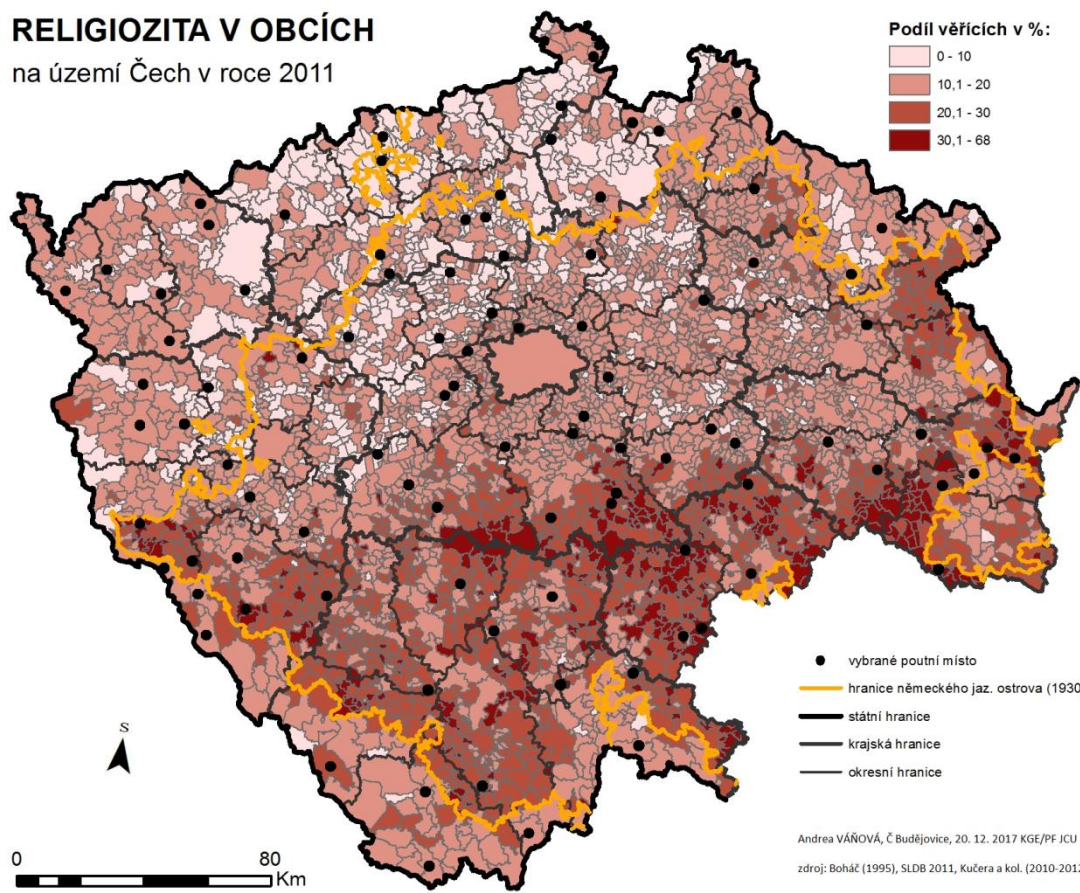
- vybrané poutní místo
- státní hranice
- krajská hranice
- okresní hranice

Andrea VÁŇOVÁ, Č. Budějovice, 15. 3. 2017, KGE/PF JCU
zdroj: Boháč (1995), SLBD 2011, ArcCR 500 3.2

RELIGIOZITA V OBCÍCH

na území Čech v roce 2011

Andrea VÁŇOVÁ, Č. Budějovice, 20. 12. 2017 KGE/PF JCU
zdroj: Boháč (1995), SLDB 2011, Kučera a kol. (2010-2012)

VYBRANÁ POUTNÍ MÍSTA

na území Čech v roce 2016

Andrea VÁŇOVÁ, Č. Budějovice 8. 11. 2016, S-JTSK, KGE/PF JCU
zdroj: Boháč (1995), ArcCR 500 3.2

VYBRANÁ POUTNÍ MÍSTA

na území Čech podle významu

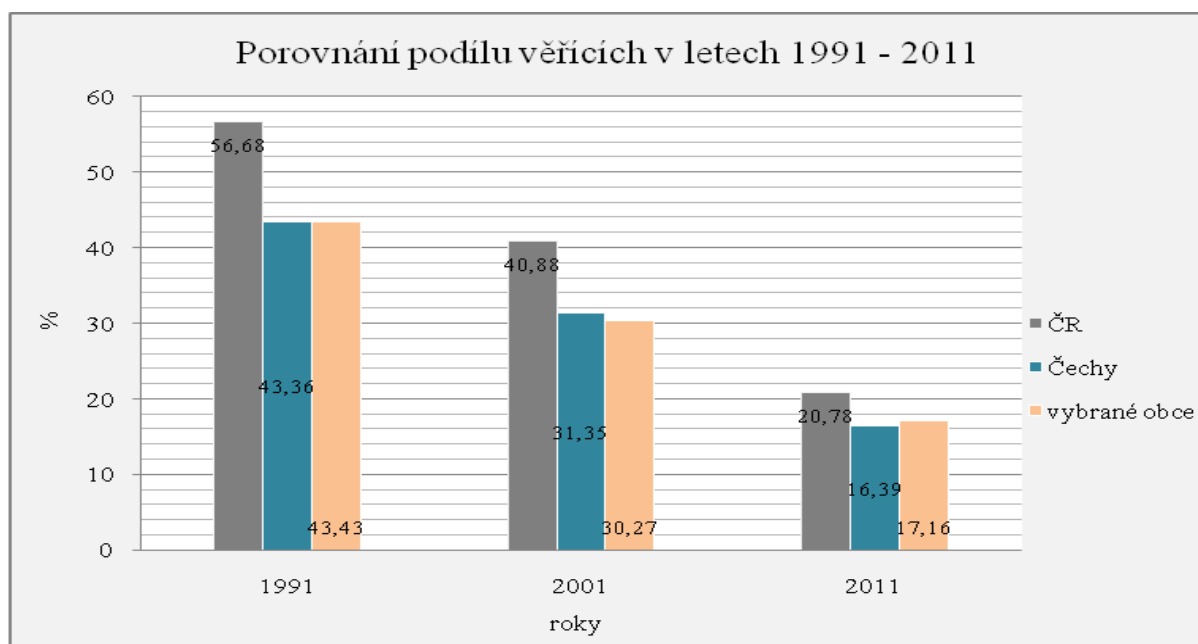
VYBRANÁ POUTNÍ MÍSTA

na území Čech podle druhu stavby

Graf č. 1: Porovnání podílu věřících v letech 1991 - 2011

zdroj: ČSÚ 2011, 2001, 1991